

Förteckning på bilderna.

Hans Svensson, Kabbarp	sid. 8
Kjersti Andersson, Tottarp	9
Tyskakrogen i Tottarp	19
Klinehus i Tottarp	19
Tottarp n:r 3	20
Bengta och Olof Jeppsson, Tottarp	21
"Vanningen" i Tottarp	31
Tottarps kyrka	32
Hans Svenssons gård i Tirup	35
Jöns Nilssons hus i Åkarpa	52 b
Burlöv mölla	80

ACC. N:R M. 200

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Första häftets innehåll.

Tottarps socken:

Anders Jönsson, Kabbarp	sid. 1
Hans Svensson, Kabbarp	5
Kjersti Andersson, Tottarp	9,81
Bengta och Olof Jeppsson, Tottarp	21
Lars Persson, Tirup	33

Burlövs socken:

Elsa Olsson, Åkarp	37
Jöns Nilsson, Älderdomshemmet, Arlöv ...	45
Hans Almgren, Burlöv	53
Hanna Persson, Burlöv	61
Anders Jakobsson, Burlövmölla	77
Register	85

Dubblett

ACC. NR M. 200

Anders Jönsson.

Kabbarp 8, Tottarps socken.

Husägaren Anders Jönsson är född å Kabbaro n:r 12 år 1850. Föräldrarna voro muraren och borstbindaren Jöns Svensson, av det s.k. Jonsingasläktet, och Malena Andersd:r, (dotter till riksdagsmannen Anders Nilsson i Tottarp 1788 - 1858). - Anders Jönsson tjänade på olika gårdar i socknen, och köpte 1880 ett av de då tämligen nyuppförda husen på Kabbarp n:r 8 i närheten av folkhögskolan Hvilan. A.J. har i många år arbetat i Alnarps park och trädgårdar och hade då en halv timmes väg till den dagliga arbetsplatsen. Han blev år 1916 medaljerad jämte ett stort antal trotjenare å Alnarp.

Behandling av kreaturen
till Pål Nils' i Tottarp¹⁾ på 1860-talet.

Ja tjente dränj te Pål Nels i Tåttarp å då hadde di så meed fårr si me kräjen.

Når en ko hadde kalvad, så ga di na mad å salt i en kårr. Å ville ente koen ha ed, så va där ente anned å járra än å stappa ed närr i halsen.

Vär tremånadors-da så skolle alla koorna¹⁾, di såmm molka, ha tjärade sillor. (Men de va ente sådden tjära såmm di nyckar ti

¹⁾Tottarp n:r 4. ¹⁾Nyare pl. form, i st. f. tjörna.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

1 ARKIV

ACC. NR. M.

Dubblett
LUND'S UNIV.
FOLKMINNES-
2 ARKIV

tag). Å var fjortene da, po söndamarenen, skolle di ha salt, en hel nøvefoll.

22-7-1923.

Följande historier om riksdagsmannen Nils Måansson i Skumparp (1775-1837) ha kommit ifrån Anders Jönssons morfar, den förutnämnde Anders Nilsson, som var god vän med "Skumpen".

Där va en rikstasman såmm hidde Nels Månsen i Skumparp, di kalla han Skompen. Å där va jo många pasaschor åmm hann.

Adelen ville jo jarna driva me dinne här, färr han sto jo så höjt hos kången å dråtningen. Så va där en bjudning po slätten å då ville adelen liasåmm spionera po Nels Månsen å fårra-brå han angående bonakried²⁾: "Ja I bynnor har krånglad å ställd ti me bonakried." Men då svara han dåmm: "Ja visst va där nåna bynnor såmm va litt toseda å jore åppror, men vi har mon sjel ente mårdad nån kång inu." (Där va jo en adelmann såmm va kångamårdare, ham hidde Ankarkrona).³⁾

Så va de en ann gång där va bjudning hos kången, å Nels Månsen skolle sidda nämnst hos kången. Så bårja di å skämta å ji varandra små nätta örfila, å de jick rongenåmm bored. Så hadde di spikelerad po ad hann skolle ji kågen en örfil. Men när de ble Nels Månsens tur så sior han te hann, såmm slo han: "Nu

²⁾ D.v.s. Skånska bondeupproret 1811. ³⁾ Tillägg av berättaren.

vänner vi åmm, fårr så jore min far når han tjörde me plåw"-
så ga han en örfil me hin näven - "å fortsätt nu po hint hålled!"

3

22-7-23.

Bäckahästen och Jöns Andreasson.

I Tåttarp där bode en gammal man såmm hidde Jens Andri-
sen, hann bode i de lilla hused nor åmm Jens Jens går.

Den han tala åmm bäckahästen. Han hadde vad ude me en an-
nen påg å hadde badad ve åen. Å där jick en vid häst. Å han tytte
han va låg å pågen sprant åpp po ryggjen po han. Å de bar åo i-
mod sjön. Men når han då hadde kommed udad itt gått sticke, så
sa pågen: Kåss i Jysse namn.

Så small han han åo me desamma.

Gastabloss.

Hans far han hadde Jälmagåren¹⁾. Han re ud åmm julanätter-
na. Jens Andrisen han talte åmm: Når vi skolle läggja våss julal- 4
kvälla, så to far en gammal krake å re ud, å to stål i lomman.
Å når han så gastabloss så satte han märke po den plätten. Å när
de ble syckent så to han en spa me si å grava. Han trode där va
goss, men han hitte allri nåd.

---

¹⁾ Gård i Djurslöv (nrl) i Tottarps s:n.

Åmm kvällana når de va mårرت så tore di allri gå ensamma ud.
Di trode där sto itt spöje i vår kråg. Men ja tror, ad allt såddent
därna har forsvonged me ad kristendommen har kommed i varden.

Når di jick övor skammelen, å där jick en städerska å fäjde,
så ble di ente jifta de åred, å de va itt gammalt snack. Når Trylls
i Eblagården¹⁾ skolle närr po Synnerleen å fria, så mytte han den
tösen i fåsstädaren, såmm han skolle ha, å hon va i lav me å fäja.
"Då bler de välli ente i år" sa han. - "Då kan de välli ble itt anned
år", svara hon, å hon fick han åsse.

28-6-1924.

Hans Svensson.

Kabbarp n:r 12.

(Fortsättning till 1922 års samling).

Husägaren, f.d. jordbruksarbetaren och takläckaren Hans
Svensson, farbror till förutnämnde Anders Jönsson, f. 1838 å
Kabbarp n:r 12, bor där fortfarande. Död d. 28 dec. 1925.

¹⁾ "Äpplagården", Djurslöv n:r 8, uppkallad efter en äppelplante-
ring från början av 1800-talet, vid landsvägen därintill.

ACC. N.R. **M.** 200LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVGöingen som lurade danskarna vid Åkarpe mölla.¹⁾

5 —

Där ude ve Ågarpe mylla, där va en jyng såm lura danskana.
De va i ofredstidior. Dar va jo brev såm skolle te lanshövdinjen.

Han va jo så honga dokte den mannen. Å där kom två danska
såm ville aga me han. (Di hadde jo skompavöjna po den tiden).
Å di fick sidda på en sättj hö. Å han ga hästen en klasch. Så
rörte han te, så rylla sättjen åo, den lå bag te. Å di ble po
väjen, båa danskana. Så tjörde han me breved te Malme. De tror
hongana di skolle tad breved ifrå han.

Husarens hemkomst.

6

Om sin fader, husaren Sven Jönsson Katzler i Kabbarp
(1792-1876) berättar Hans Svensson, att han var mycket sträng.
När han kom hem från regementsmötet, skulle hans "kvinja" hälsa
honom med följande ord: Välkommen hem, herre och husar. Stig av

¹⁾ Denna episod från krigsåret 1710, då en göingebonde, på väg till Malmö med ett lass humle, blev ertappad i det danska lägret vid Åkarpe mölla, varvid danska spejare satte sig upp i vagnen och sökte fråntaga honom ett brev till landshövdingen, blev 1915 hugfäst med ett enkelt stenmonument, vars sockel utgöres av stenar från den kort förut nedtagna gamla möllan.

hästen och gack in i ditt eget hus och sätt dig vid ditt eget bord. 6
Om detta uteblev, så red han direkt till "Tyskakrued."¹⁾

Interiör från "Tyskakrued".

Ja va liasåm fostorpåg där, färr krumañnen å hans kvinja hadde
hållt mi te doped. Å ja lärde mi så mied skit å därres påga.

Å där kom skoboa²⁾ did, å di hadde långa gråa råckra. Å så to
ja spij å hammare å slo råcka-skörten i bänken där di sad. Å när
di skolle resa si, så va di fästa ve bänken.

Spökerier på Tottarps kyrkogård år 1850.

(År 1850 blev Tottarps kyrka tillbyggd med korsarmar, den s.
k. nytjårkan. Då grunden grävdes, blevo en del gamla gravar för- 7
störda).

De va när di böjde nytjårkan, så to di åpp många lij å slänj-
de benen i en höj. Å där rände honga å asa bårrt benen. Men sin
måtte di grava där närr ordentelet.

1) Tyskakrogen, ett gammalt värdshus i Tottarp, halvvägs mellan

2) Skogboar, göingar.

Ja tjente te Jyns Annors¹⁾ - ja va vöjtepåg. Å de e rektet sannt, de ble såddent allo åm nättorna å de tjörde så dannt me en karitt övor gården. De romla precis såm när man hör en sånnen. Å kläckarefållken ble skrämda å kom där åpp te Jyns Annors å knabba po. - Men sin ble där ransjon me benen. Du grava däm nårr i en stor grav å fick hylld ordentelet ijenn. Å sin ble där tysst.

Äresöl.²⁾

Når di hadde begravninj för, så hadde di ingen livöjn. Di bar liqed te tjärregåren po en libör. Å di boda dränja å manna te å bära liqed te tjärkan, så byttes di åmm te å bära.

Alla di såm hadde jolped te å bära, di jick po äresöl, de va po ett anned ställe. De sista äresöled ja va me po, de va ettor Nelsjins Arna³⁾, de va i Bäjntsa-gåren.⁴⁾.

En fastlagsmåndag på Kronetorp. (1860-talet). 8

Ja kom te Kronetårrp å tjena i gamle Barjens tid.- De va

1) Jöns Andersson hade då hemmanet Tottarp nr 2, som är beläget alldeles invid kyrkogården. 2) Så kallades den traktering av dryckesvaror, smör, bröd, och ost, som den som ställde till begravning, anordnade i en av granngårdarna. 3) Nils Jönssons på Kabbarp nr 4 dotter Arna, f. 1833, d. 1851. 4) Kabbarp nr 9, så kallad efter dess nuv. innehavare, Johan Bengtsson.

fastelannsmånda, så va där en fårapåg jick te Hvilan å tjyllandte
en toltre kannor brännevin. Å då bar de si ente bättor än han
mytte gobben.-Va har du där?-Brännevin, vi har jo frimånda.- Ja,
du kan gå me mi åpp.-

Så fick han timma flaskorna. Så frågte han va da hadde
kåsstad, så fick han pänjana tebaga.

Så måtte där en da-kar gå te Hvilan å tjöva nyt brännevin
- vi tytte jo vi skolle ha brännevin lia väll, ettor va hadde fri-
månda. Barjen han le ente brännevin. Jo, ve hysstajillen, så fick
di syppa så mied di ville, men ente elles.

Foto: Hans Svensson sittande utanför sitt hus.

Se originalet sid. 8.

Foto: Kjersti Andersson ("Mor jeppes")

9

Se originalet sid. 9.

Kjersti Andersson ("Mor Jeppes")

Tottarp.

Folkminnen i prosaform äro förut (1922) upptecknade efter
Kjersti Andersson (F. å Tottarp nr 4 1836, dotter av riksdags-
mannen Anders Nilsson och h.h. Sissa Persdotter; gift med åboen
Jeppa Andersson i Åkarp, änka sedan 1885). En systerson till
henne är Anders Jönsson (s. 1-4).

Här följa visor och verser, sjungna av Mor Jeppes och upptecknade åren 1923 Och 1924. Några av melodierna återfinnas i musikbilagan sid. 81.

Körepolska.

Om du vore än så bre
skall du ner till nummer tre
icko, icko, håppsansa
Brännevin åpp sju da i ra.

En annan körepolska.

Kommor du å stjelor mina roor
sjåpp falliralla lalla fa la la laila
Di ska ja jo hava himm te moor
sjåpp falliralla lalla fa la la lalla.

(Dessa körpolskor spelades av musikanten Anders Persson i Djurslöv, f. 1801, d. 1883. De gamla dansmelodierna voro ofta försedda med ord till de första takterna. På 1850-talet dansades mest vals, kadrill, "tjörepålscha", ryska pålschan, (Dansades av 9 personer) samt "Tjöra te Särslöv". Polka och "masyrka" kommo något senare i bruk. Bland valser som spelades på den tiden, voro Per Banks vals eller Klänkevalsen, Kjersti på Lybeck och Bengt

ACC. N:R M. 200

handlares vals).

Visa. ¹⁾

Tjusande blå som himmelens asur
är din natur, lilla figur,
du kan förtrolla människor och djur
vivan hon bor i vang.

Kom du i svang, nöden dig tvang,
så att du sprang, från din talang,
sjuhundratusen o vilken klang
vivan hon bor i vang.

("Den lärde ja å fanjonkare Hultén").

Kärleksvisa.

Sjungen i Tottarp i mitten av 1800-talet.
I bland tusende kön, finns ej någon så skön,
ingen flicka så fin, så behagelig som min :1:

1) Denna egendomliga visstump sjunges till den bekanta melodin "Kom lilla flicka valsa med mej." Den omtalade fanjunkare Zacharias Hultén bodde i Tottarp (f. 1794, d. 1860).-Vivan, d.v.s. vipan; vang, den danska formen för vång, står där möjligen för rimmets skull. Någon har förmodat att visan skulle vara en översättning ur en kuplett från Köpenhamns tivoli. Hämtad ur Palméns komedi "Femhundra riksdaler banko." I originalet står "för varje bon vivant" vilket blev: "Vivan hon bor i vang." Ant. 1928.

Dubblett

LUNDS UNIV.

FOLKMINNES-

10 ARKIV

11 —

hon är ömsint och from som den unga

hon är målad som den rödaste blomma :1:

Hon är drottningalik, som av dygder är rik,

hon är ömsint ännu, hon är skär som en brud,

Hon blott endast fördöljer sin smärta

men hon äger ett fröjdefullt hjärta.

När du ser hennas kind, så tag vara och bind
vita blommor i ring, med en ros mitt-o-ting¹⁾

När du sådana blommor ser och finner
tyckes dig som du såg hennas kinder.

Hennas sätt, hennas gång, hennas ljuvliga sång
är behagelig precis, lämnar jag till bevis
Hennas lockar ner om ansiktet fallnar
och de ömmaste känslor framkallar.

Hennas degeliga dräkt, hennas hår så täckt,
Hennas mörkgula hår, omkring skuldrorna log,
Hennas lockar ner om ansiktet fallnar
och de ömmaste känslor framkallar.

¹⁾ Meningen oklar.

ACC. NR M. 200

Hennas sätt, hennas gång, hennas ljuvliga sång
är behagelig precis, lämnar jag till bevis.

Hennas mörkblå och behagliga ögon
liknar änglarnas blickar från höjden.

En lös-skuren kvast, den jag binder i hast,
lilla vännen jag ger, blott jag hanom får se,
Hanses tillstånd jag alls inte känner
men nog vet jag vi ha varit goda vänner.

Jag står i tusen tankar.

Jag står i tusen tankar
och ser till den jag ej kan få
så vitt ikring världen vankar
jag ständse vandra må.

Stor sorg som jag i hjärtat bär
för dig min vän så kär
fast många falska människor
därtill orsaken är.

O hade jag dig skådat
ditt ansikte och ögon blå
så hade jag aldrig varit
på stället där jag låg

då hade jag varit lyckelig
och fri från sorg och kval
den dagen aldrig dagas
som gör mitt hjärta glad.

Hjärtat klappar i mitt bröst.

(Fragment).

Hjärtat klappar i mitt bröst
lilla vännen är min tröst
är jag från ditt hjärta sviken
vill jag ensam dö.

Är du sviken ifrån mig
kan jag aldrig glömma dig
ty ditt namn är redan skrivit
i mitt hjärta in.

Friare-visa.¹⁾

Den fjortonde, den fjortonde, då friaren han kommer,
han kommer till den flickan i den skönaste lund.

1) En variant från Onsjö härad av samma visa är tryckt i H. Roséns folklivsskildring "Från Bosgården och Tuvefäladen", sid. 100

Ack ljuvliga sommardag och blomstrande vår!
det kan väl bli den dagen vi varandra få.

Men gosse, men gosse, vad tänker du väl på?
som vill älska en sådan flicka som du aldrig kan få,
nej älska du din like, den kan du väl få,
och sedan kan du leva i stillhet och ro.

Slätt intet är hon uppå penningar rik
men du kan vara glad för hon är människa lik
i världen har hon levat med mödor och besvär
men du kan tacka Gudi för hon ensamme är.

"Di meste visorna lärde man po kardejille. Man skolle
sidda å karda i itt helt dygn å fittj ha nåd å hålla si vagen me.
Då skolle ju alla visor framm, en skolle ha nåd å fordriva tiden me.
En skolle sidda så stytt å karda frå kl. fira åm marenen te kl. två
po natten. Där va å-väjd te våss va vi skolle karda."

10 nov. 1923.

Tvedöra-visa.¹⁾

En dag uti mars jag till Tvedöra for

---

1) På Tvedöra hed i Hellestads socken hade Södra Skånska infanteriregementet sin mötesplats 1823-88. Många visor diktades om livet där och spriddes på landsbygden med soldaterna och de hemvändande beväringsmännen.

med mod uti mitt hjärta och med madposse stor
kokarden var fäst på myssan och myssan satt på sne
och att jag var en krigsman det kunde man väl se.

Jag lade bort bondtröjan och byxorna också
och klädde mig så genast i vapenrocken blå
och uti kronans byxor som voro av buldan
jag i denna muntering så modig var och grann.

En korperal mig skulle först lära till att gå
Men det var fan till kaxe att vara noga på

Den stränge korperalen i vrede till mig röt
På dina hasor rätta, ditt äkta ärkenöt,
hålt dina armar stadigt, sätt ej din bakdel ut
och se ej ned i backen och häng ej med din trut.

Gräshoppan och myran.

17

Greshoppan hon till myran gick
Hon bad om hon kunde få låna
En liten ting, som kunde blott tjena
för födan till ett annat år.

ACC. NR M. 200.....

Dubblett

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

17 ARKIV

Greshoppan sor och förbanna sig på
att nästa midsommarsafton
Så vill jag betala allt vad jag har länat
ehuru dryg intressan blir.

Greshoppan hon till myran gick
Hon spilla och hade så roligt
Du lands-mamsell, så dansa nu du.

Visan går tydligtvis tillbaka på Lafontaines fabel med
samma namn (La cigale et la fourmie). Översättningen är måhända
åstadkommen av någon lantlig klockare i slutet av 1700-talet eller
början av 1800-talet.

Ringdans.

Se jungfrun hon går i dansen med rödan gullband
så binder hon om allra kärasten sin.

Ack kära min jungfru bind intet för hårt
jag ämnar mig ej att rimma bort.

Så hastigt den gossen i skogen försvann
de sköto efter honom med femtan kanon.

Se vill du mig något så har du mig här
till dig står allt mitt hjärtas begär.

18

Dubbblett

ACC. NR **M.** 200

Se nu har du blivit gifter, nu har du fått man
den vackraste gossen som finns i vårt land.

Nu kan du vara nöjder, nu kan du vara glad
nu har du fått den du gärna vill ha.

2 nov. 1924

Foto: Tyskakrogen (Tyskakrued) i Tottarp.

19

Se originalet sid 19.

Foto: Klinehus i Tottarp, från 1850-talet.

(Säges vara klint på en söndag).

Se originalet sid. 19.

Foto: 2 st. Bilder från Tottarp nr 3, den äldsta 20
gården i byn.

Se originalet sid. 20.

Foto: Bengta och Olof Jeppsson, Tottarp.

21

Se originalet sid. 21.

Bengta och Olof Jeppsson, Tottarp.

Tottarps kyrka och kyrkogård vårdas av tvänne gamla
syskon, ringaren Olof Jeppsson (f. 1863) och hans syster Bengta (f.

Dubblett

ACC. NR M. 200.....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1860). De bo i ett gammalt hus norr om kyrkogården, samma hus där deras föräldrar bodde, ringaren Jeppa Nilsson (1829-1890) och Kjersti Olsdotter (1825-1911). Bengta Jeppsson d. i Tottarp 27/8 1934. Bengta Jeppsson har i 24 år (1876-1900) tjenat hos familjen Jöns Jönsson å Tottarp n:r 4.

Olof Jönsson har innehåft kyrkovaktmästare-och ringaresysslan sedan 1890. Blev 1920 tilldelad silvermedalj.- Följande berättelser, de flesta av Bengta Jeppsson, äro upptecknade den 27 december 1923.

Bengta Jeppsson: Om julfirandet i Tottarp.

Så julaftan när kläckan va två - då hadde di omkring me allt arbäjed - så va drängana ude å skod julen ing, å fick julakagor.

Där sto två jus po bored julaftan å di jusen fick di ente ta närr ongor bored när di skolle snyda där me den store jusa-sajsen, de skolle ente va bra.

Så leste di å sjång julasalmor. Di åd två gånga. Den fysste gången va ve åta-tiden. Vi hadde ludfisk å risengrød å grisastej den fässté gången, å så kaffe å kagor. Å ve elevatidnåd di siste gången. Å då hadde di sylta å röbedor. Å när di hadde et, så fick di en hel bonke stenkagor å värs tre fårrma-

21

22

kagor begettör.

Når vi hadde et den fysste gången, så lejte vi julaleja - de jore vi åsse di andre julakvällana: Preja yjad å skomagaren, Fria for narri å Låna varme. Å vi dansa Skära havre å Mårten Holk.

23

De dödas mässa på julnatten.

Jo, di sior alltid, ad di har mässe po julnatten,
 di såm e döa å gåna bärرت, ingan vi har otesång.

Mor hon talte åmm, där va nän dräng såm skolle
 gå in i tjärkan mitt i natten å ha en båg.¹⁾ Han va så hagalen²⁾
 å di hadde satt åpp nåd å slad va me han, åm han tore gå ing i
 tjärkan mitt i natten.

Å når han hadde tad bågen po altared å vände si
 åmm å skolle gå imod daren, så va hela tjärkan foll me fällk. Å
 där va en tjarring så sa te han: Hadde ja ente vad din märrmår,
 så skolle ja bidden nesan å di. Å hon tvant han te å lägga bågen.

Å han la bågen ijenn å skala³⁾ därifrå. Å di sa
 te han: Du har ente vad i tjärkan.- Jo menn har ja vad där. Men
 han ville ente si⁴⁾ va de va, fören en tid ettor.

1) Bok. 2) Girig. 3) Rusade. 4) Säga.

Men når man har sina riktia ärane i tjärkan, så ser man ingenting. Olof har vad där å tjyllnad mitt i natten, å ja har vad där me mad å kaffe te han.

Mera om jul- och nyårsfirandet.

24

Julada, så har dan länjt si itt hanafjed, sa mor.

Annda jul, så skolle di så farlia tilia åpp å ji tjörna salt, tre nøvafolla te vär.

Men nyårsafton hadde vi ente risengrød, men bruna bönor å tjyllanda å sviskenasappa de fysste gången, å liasåm julaaftan den andre gången. Å når hon va hal tåll så bårja vi å ringa i torned. Å då fyllde vi me åpp, så där va rent follt me töxor, vi tytte de va så höjtidelet me ditta ringaned. Så hålt di åpp, så bårja di ringa de nya åred ing når kläckan va tåll.

Så jick drängana rongen åmm i gårana åmmklädda trettenaftan å ajera julaspöje å sjång stjarnevisan. Där va tre vars:

Goderafton, goderafton, så många som här är

Goderafton, goderafton så många som här är

Både unga och gamla som jorden hon bär

Husbonde och matmoder, så många som här är.

Vi önska Er alla en fröjdfull jul :::

Från alla olyckor bevare Eder Gud

Dubblett

ACC. NR M. 200.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

24 —

25

Och stjärnan hon lyser i städer och hus :,:
Därför bör vi nu hava oss ett dundrande rus :,:

Å di hadde draspill¹⁾ me si å jus i stjarnan. Så bjöd vi
alla stjarnegobbana po kaffe å jög. Å di fick klenor å fårrmaka-
gor å goaråskägor å en hel hov me stenkakagor. Å vi hadde bråt me
å molka, så vi skolle va inge når di kom.

Olof Jeppsson: Om ringningen under julen.

Så i julen ringe vi me båa kläckorna julada å annda jul
å nyårsda å trettenedan. Å vi jalpes ad, bys dränga å ja. Så
fick vi kaffe å jög å kagor bagettor po ställen i byn. Di hadde
ställen po ra, di bärja te Annors Jyns julada, å sluta te Simens
trettenedan.²⁾

Bengta Jeppsson:

Låna värme och fästa värme.

Mor hon kom i hu när di jick å lånte varme. Di jore il me

1) Dragspel, harmonika. 2) De fyra gårdarna i Tottarps by hade i
slutet av 1800 talet följande innehavare: Nr 1, Anders Jönsson,
nr 2 Hans Jönsson, nr 4 Jöns Jönsson, vilka tre voro bröder (de
två förstnämnde ännu i livet); nr 3, kyrkoherdens annexhemman,
arrenderades av Simon Jönsson.

stål å flintorstenen. Å konne de ente ta, så jick di te naboen
å lånte varme i en trässko. Så skynda di si, å skala så de ente
skolle ta il i trässkoen.

Så fäste di varmen åm nättorna i kakkelonana. Så jore di
allti kårs me növen övor kakkelons-daren. De jore mor me; å när
di stängde fässtedarorna, de jore mor all tid, fårr där ente skolle
nân ha majt å komma ing. Å di satte en tällekniv i darskammelen¹⁾.

Mjölk och smör.

Å den fysste gången di molka tjörna, når di hadde kalvad,
så la di en sajs eller en tällekniv te å molka po i spannen. Å så
skolle di ha tre növafolla me salt å malt å itt bra bröstickie.
Å så skolle di ka jonked vann når di vanna där.

Å når di skolle tjerna, å ente konne få smör, så skolle
di blosa i tjernan me krud. Så fäjde vi rent po spisen å to tre
nivor folla me krud å en tårraglö å la i tjernan. Å man skolle
tia stilla å fittj ente si nåd. Så skolle vi skynda våss å få
grädde i. Åm där kom nân ing når di tjerna, å där då ente ble
smör, så sa di ad di hadde tad smöred. De va nân egna tjernor di
hadde för. Där va en stage di dro åpp å närr, den kalla di fårr
en tårrel. Å tjernan va bre där närr å smal där åppe, å itt låg
åwenpo.

---

1) Dörrströskein.

Vårbruket.

Di la alltid en tällekniiv po ryggen po kräjen, när di skolle våra.

Matleda hos barnn.

27

Å når där va nån glytta så va dållia så skolle di eda hos hongen, när di fick mad-lea. Så skolle di stega en mus. å skar smått itu å la i annen mad, så skolle glyttana eda ed. Så skolle di fäja däm ud övor darskammelen me kåsten, ud i fåsstuen.

Spökhistorier.

Men de e varkelet me spöje, fårr ja har säl sitt ed. De va i Jyns jyns lycka.¹⁾ De va ronnt såm itt to-knyde²⁾ å stort såm en pantäffle-kårr å kom ryllanes ifrå tjillan imod våss. Å mor jick po sånbacken³⁾ å plocka ajs, å vi kom ifrå skolan, Bäjnta å ja. Å de sprant tebaga ijenn, de trilla så kvickt. De va po ettormiddan. Ja går allri ing i den paeken mer.

Å de e sammor dannt me Nels Hans i Jurslöv.⁴⁾ Ja har sitt ed där me, en hel människojestalt. Å Simen Jynsen här inge ville ente tro ed, han sa: "Du snackar åm dina skitta spöje, men ja tror ed ente, åm ja ente säl kommor fårr nåd."⁵⁾

1) Lyckan el. Lyttjan, en gammal trädplantering å Tottarp nr 4 av omkr. 1 tnlds rymd och inhägnad med vallar. 2) Ullknyte. 3) Sandbacken, en åker. 4) Djurslöf nr 9, där spökerierna försiggår i en plantering, kallad Tjillehaven.(Källhagen). 5) Råka ut för något.

ACC. NR M. 200

"Ja vänta du," tänkte ja. Å Simen ble där en kväll, å hästen imma si akava.¹⁾ Så kom han ihu ad han skolle vänta hoestolen, å då jick hästen ijenn."Jo min själ slo de ing," sa han.

Bengta: Om Tirupakäringen.

Tyropa-tjarringen, hon va där åppe ve vallana. Såna di vänns allti där såm tre säcknor ellsor bya stödor ihoppa - Tåttarp å Tyrop å Lillapagra. Å där vändes Tyropatjarringen. Där e rälet åppe, vidd I, ja går allri där åpp. Däe e ente bra å gå po den marken. Mor hon sa: Ja ble rent vilse, ja visste ente här ja va, jag tjännde ente marken ijenn. Å där va itt nyla såm rylla framman fårr na en hel da, hon konne ente ble åo me ed.

Å Sven Andrisen han snacka åmm, ad där va nåd å lu bag ettor han ifrå Gustav Nels å te Tyskakrued. Å te vicken sia han jick ve väjen, så va de ettor han. Han fick ente fridd fören han va framme ve krued.

Historierna om Tirupakäringen, den kvinnliga spökgestalten som grässerade omkring byn Tirup, ha möjligen uppkommit ur något dunkelt minne om en kvinnlig självspilling som blivit begravid i ett tremarkaskäl-antingen mellan Tirup-Tottarp-Lillauppåkra, eller troligare mellan Tirup-Lillauppåkra-Gullåkra. I det sista tremarkaskälet mötas även tre socknar, Tottarp, Uppåkra och Brågarp.

så konne ja luta¹⁾, ad där va brännevin i. De skolle di ha me si
i graven, di såm va galna ettor Fylle.

Bengta: Gammaldags gravprydner.

För så brugte di alltid å sätta urtapottor å timmaglas po
gravorna, när gravorna va nya. Di va jorda å paper. Å åm julana
så jore mor såna å satte i en buxbomsgren. Ja har en sådden urta-
potta inu här ude i kammaren å vill ente ö-lägga den, å de mor har
jort den.

Från Tottarps skola²⁾ m.m.

Å när vi jick i skolan, så lu vi po tjärregåren å lejte,
vi hadde ingen ann lejeplass. Där va så rälet å ingen årning å över-
grod me gres. Så lejte vi "Här finjs injen tjärkegrim."³⁾ Å så lej-
te vi jemme⁴⁾ po jällen⁵⁾ inge po tvåan, når den sto öe.⁶⁾

1) Lukta. 2) Skolan hade före 1875, då det nuvarande skolhuset
byggdes, sin lokal i ett gammalt hus mittför kyrkan. 3) En spring-
lek, tillgår på samma sätt som den bekanta "Här finns inga rövare."
4) Gömme. 5) Hö-loftet. 6) Jöns Andersson i Tottarp (1822-1893)
hade nr 2 från 1840-talet och övertog i början av 60-talet tillika
n:r 1 efter sin svärfar Anders Nilsson (1801-1860) och bebodde det
sistnämnda stället. Senare lämnade han gårdarna åt två av sina sö-
ner, Hans Jönsson (f.1847) och And. Jönsson (f.1856).

Dr.
Barn

J. Ingars
1923-24

ACC. N.R. M. 200

Dubblett

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

29 —

Korstecken och andra försiktighetsmått.

Når di ser nåd såddent åm kvällarna, så ska di allti gå tianes ing å läggja si, å ente si nåd.

För når där kom horrelvinga så spotta di tre gånga å jore kårs me näven, de va ont i väred. Så skolle dålliheden ente ha majt me en. Å när di satte bröed ing når di baga, så jore di kårs me näven, fårr å få bättor småg i bröed.

Ro i graven.

Bengta: Men den gamla skomagarekvingan, så bode i hused här hide, dâm e reved närr, hon tala åmm, ad där ble en kvinga begravd såm va havande. Å barned va ente fydd når kvingan ble begraven. Å di hadde ente lajd töj te glytten i tjistan. Å där ble ente fridd, där va sådden jämmor. Å di hadde lajd töj po graven, å töjed kom bärرت po nåd vis, å där ble ro i graven. Den graven va inganfårr liddana.¹⁾ "Å de e så sant såm ja e här," sa skomagarekvingan te mor. Olof: Å ja kommor ihu, ja har gravad gravor, å träfft po gamla tjistor, å hitt många små kvartors-flaskor i tjistorna. Å en gång

30

1) Lidde = grind.

ACC. NR M. 200LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

31

Å i skolan där va fem bänka. Vi sad po di fira, å den femte va sånbanke. När vi hadde skreved den foll, så stråg vi ud me itt pots-brätt. Å Olsen¹⁾ han kom ing i en marenräck me långå doffsa. När han skolle lära di små glyttana å lesa, så satte han si i fynstored me däm. Å i krågen²⁾ ve daren där sto en stor hyll såm no³⁾ åpp te låwted, å där hadde vi våra madakårra å tåfflor.

När ja hadde gåd å lest, så tjente ja hos mor Olsen itt år. Sin va ja te Jyns Jyns i tjugefira år.⁴⁾ Då konne man ble längre me ro po itt ställe. Sin så har ja ente tjenad.

---

1) Pål Olsson, f. 1833, skollärare i Tottarp 1851 - 92, död 1897.
I den gamla skolan fanns ingen särskild småskoleundervisning. 2)
Kroken. 3) Nådde. 4) Jöns Jönsson i Tottarp nr 4, f. 1848, d. 1924.
(Några berättelser av honom och hans hustru äro tidigare upptecknade.)

Foto: "Vanningen" i Tottarp.

Se originalet sid. 31.

Foto: Tottarps kyrka, sedd från sydväst.
Se originalet sid. 32.

(Om själva kyrkan finnas inga sägner, men väl om kyrkogården, sid. 7, 29. Kyrkan är eljest från romansk tid, med torn från den senare medeltiden och korsarmar från år 1850. Den gamla altartavlan och ett krucifix blevo då uttagna ur kyrkan och undansatta i spruthuset. Dessa gamla kyrkoinventarier hade antagligen för länge sedan varit förstörda, om icke kyrkvaktaren Olof Jeppsson pietetsfullt tagit dem till vara, han hade nämligen fått rättighet att bränna upp dem, om han ville. Den gamla altartavlan blev 1924 uppsatt inne i kyrkans vapenhus.)

Lars Persson, Tirup, Tottarps socken.

(Fortsättning).

33

Snickaren Lars Persson, f. 1842, d. 1932, berättar:

Om botemedel emot "slaget" och andra lyten.

Å när di har nåd lyde, å därres mor dör, så ska di ente fyllja na te joren ellor titta i graven.

Fårr Annors Ols kvinja i Burlöv¹⁾ - hon va fydd i Sven Hågens går i Jurslöv - Jens Davesen hidde hinjas far - å den kvinjan hadde jo slaged - de e dar jo fler såm har - jo, hinjas mor hadde

1) Boel Jönsdotter, f. 1831 i Djurslöv, gift med Anders Olsson i Burlöv, död 1879 efter ett långvarigt lidande i ovannämnda sjukdom.

jort åo me ed.

Men när hinjas mor skolle begravas, så glemde hon ed, så fyllde hon na te joren, å titta i graven. Å de ble rent farlet fårrna, hon ble så dålli sin å to nästan sin dö å ed.

Ja vidd en kvinja såm hadde slaged här hide i Stanstorp. Hon va där åppe ve Dalby å drack blo å en såm va halshoggen.

Här bode en mann här ude i Bäjntsens ställe, Annors Jynsen hidde han. Han fyllde ente sin mor te graven. Ja ondras vaffor han ble himma når vi tjörde, men de va fårr han hadde nåd lude.

34

Di sior jo åsse, åm di liggor å pissar i sänjen, så har ja hört, ad di ska hacka en mus fint å blänna i kagor ellor mad, så ska di fortära de. Å då går de lyded veck.

I Knässtorp där va jo en sän -Annors Kals'sän- å skar halsen å si.¹⁾ Å där kom en fru ifrå Malme å frågte åm hon konne få den skjortan såm han hadde når han hadde ö-lajd si. -"Ja den har vi begravad." "Men I kan väl grava åpp den." - Så grava di åpp den, å hon fittj skjortan.

---

1) Detta hände 1922. En vuxen son till kvarnägaren Anders Carlsson i Knästorp tog sig av daga den 5 april detta år, och den omtalade händelsen ägde rum kort därefter.

ACC. NR M. 200

Å hon hadde en dåttor såm hadde en sjugdåmm ellor nåd lyde, ja vidd ente va de va färr nåd. Så brände hon åpp skjortan, å den askan såm ble å skjortan, den skolle dättern fortära.

Å hon ble dokti, å fruen kom did å tacka dåm.

Åldermans-sysslan.

35

Ja va den siste ållormannen. Di bytte åmm ve mårtenstatid. Då fittj fjärinjsmannen sin lön me. Han fittj två kappor sä. Ja skolle ta åpp tjärke-tienen å se ettor väjana.

Å ållormannen hadde bys låda. Där lå nån gamla paper, men di har vi ente tad vare po. Den står åppe po låwted.

Di brugar ed inu hänne i Vallby.

Så hadde di husforhör me, po ställen, men de e slut me de me.

Foto: Hans Svenssons gård i Tirup.

Se originalet sid. 35.

Om Stanstorpa hed.¹⁾

36

Där bode en man po Stannstorpa he, han hidde Nels Larsen, di kalla han for "Stobben", han va å Stobbasläjtēd. Han räckna åpp:

Stannstorpa he

bodde vij å bre

foll me pannekagor å stejta grisa. 28 dec. 1923.

1) "Stanstorpa hed" var ett stort ouppodlat område, upptagande

västra delen av byn Stanstorps Staffantorps) ägor i Nevitshögs socken. I början av 1800-talet blev heden uppdelad i smålotter som odlades och bebyggdes. Namnet "Stannstorp he" användes ännu om de utmed Malmö-Dalbyvägen belägna småställena. (De kallas även "Betlehem"). - Den ovan anförda gamla versen, som med några variationer är allmänt ~~bekrämt~~ känd bland de äldre i trakten, lär enligt sägnen ha använts av kyrkoherden Per Leth i Bjereshög (1659-1730), i en straffpredikan som han höll för sina församlingsbor. (Se vidare Hans Petterssons berättelser.) - Nämndeman Nils Hansson, Bjereshög, omtalar att Per Leth uttryckte sig således i sin predikan: Stanstorp he, Han e så vi å så bre, Överklädd me stenkagor å stejt grisatjyd, O människobarn va ni skolle sluga.

Elsa Olsson, (Mor Måns Ols).

Åkarp, Burlövs socken.

Änkan Elsa Olsson är f.n. den äldsta invånaren i Åkarp och har varit bosatt där hela sitt liv. Född å n:r 5 därstädes den 21 april 1839 (Fadern var åboen Lars Larsson), gift vid 18 års ålder med Måns Olsson i Åkarp (f. 1828, d. 1911). Måns Olsson hade då övertagit sin fädernegård och övertog i början av 1860-talet tillika svärfaderns gård och bosatte sig där. Av den andra gården finnes numera intet annat minne än några höga almar som står ute i en åker. Dessa båda gårdar, som vid enskiftet 1814

ACC. NR M. 200

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

blivit flyttade ifrån Åkarps by till östra vången och förlagda på 37 var sin sida om landsvägen till Lund, blevo alltså sammanslagna till en. Måns Olsson hade den till 1894, då en son, landstingsmannen Lars Olsson övertog densamma.

Mor Måns Ols har ett för sin ålder ovanligt minne för personer och årtal och kan omtala vem som bebott varenda "gåraställe" i Åkarp alltifrån "udbrydningen" år 1814, och har känt många som voro med om den tiden. Mor Måns Ols d. den 28 okt. 1925.

Däremot är hon skeptisk mot all slags skrock och vidskepelse 38 och har aldrig lagt sådant på minnet.

Det är icke allt, vad Mor Måns Ols berättar om personer och förhållanden i Åkarp och därömkring, som kan hava något allmänintresse; men följande berättelser ha ansetts böra upptagas i denna samling. Upptecknade 1922 och 1923).

Mor Måns Ols berättar om sin svärfar:

De va Ola Nelsen, han va här uded ifrån Kastorp. Han va fydd po sjyttanhondraåttifem, å så när han va tjugetre år - de va po artanhondraåtta - de va så, ad bevärningen skolle nåd mer än di hadde skollad för. Så va de åm di hadde nåd ställe, så slapp di. Å då fittj di bråt å skaffa si itt ställe i rapped. Å så kom han hid te Ågarp te itt ställe - ja har glemd va di hidde - han fick dättoren där, hon va sextan år. Å då så va jo han jolpen. Han ble

ACC. NR M. 200

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

38 ARKIV

nittisex år å dö po artanhondraåttatitvå. De va Måns Olsens far.

Så ^{de} hans tvillingbro^r han fick en dåttor där i Nordano!¹⁾
Di fick astá po de léen åm di ville släppa exisen.

1) D.v.s. blev gift med en dotter på ett ställe i Nordanå. 2) slippa exercisen, d.v.s. befrias från utskrivning till lantvärn.

Hoveriarbetet, m.m.

39

Ågarpana di skolle járra håweri po Alnarp för.¹⁾

1) Till Alnarps Kungsgård voro anslagna 32 arbetshemman (s.k. håw-ställe) i de närlägna byarna Karstorp, Vinstorp, Tågarp, Åkarp, Burlöv och Kabbarp.

Så hadde di nåd horn såm di tuda i, når di skolle did å arbéta. Å va di då hadde fårr si himma, de kasta di te sies. Å så spännde di itt par hästa fårr vöjnen, å en påg å en tös me. Å så bar de å, lia övor markor å gråvor " där va ente så jypa gråvor po den tiden. Å di skolle passa po å komma fram fysst, så konne di få de bästa. Men de va å-gåd fårr min tid, men ja mings di talte åmm ed. Mannana skolle gå did å betala håweri sin, men de e åsse ågåd.

De va po artan hondra fjortan ad gårana här i Ågarp ble udflytta. Å di ställen såm kom te å ligga här åppe, di fick lång

väj te Alnarp. Så fårr ad di skolle få nämmor å tjöra, så ble där lajd den väjen såm går här utan fårr.²⁾ Ja kommor ihu når de va en markväj såm di tjörde ad. Å ettorhånen ble här böjd hus å di kom te å stå fårr nära väjen.

2) Den omtalade vägen, som anlades för att bliva en genväg till Alnarp, går ifrån Åkarps by till nr 5. Det smala vägstycket vid dess östra ända, intill stora landsvägen, kallas "Kåddaklämman." I mitten av 1800-talet byggdes där nämligen några hus, som förlades för nära vägen.

Klinegille på 1840-talet.

Di klinte tre spänne te, po där å hina längorna, åppad stuelängan. Di bejynte åm dan å klinte te di fick å"klint. De var tösor å dränga ifrå hela byen.

Å så kalla's jilled fårr klinejille. Po jilled va ja me, men ente po kliningen, ja va bårra sex år då. Di dansa å spilla å såddent. Så dansa di först den dan di hadde klint, å så dansa di ett par da ti. Di dansa vals å häpp-vals å kadrill å sånt där. Di hadde ente bärjad me pållka inu, den kom litt senare, å så masyrka.

Mårtensfirandet.¹⁾

Di hadde nåd lided bättor te Mårtensaftan än i värdesla-

1) I Åkarps skedde icke åldermansbytet i Mårtensstiden (Såsom i andra byar), utan fastlagsmåndag.

ved. Di hadde fisk ellor nåd såddent å risengrød bagettor. Å di hadde öl å slo öled po risengröden. Men jässen sådde di, änskynnt-åmm di hadde tjuge ellor tretti. Här jick gásamanna åmkring å tjyffte jäss ve Mårtenstatid.

Men när di skulle ha öled rektet gått, så satte di en halstópaflaska me brännevin närr i ölkared, de va ingen²⁾ de skole jäsa.

"Jillesbod"

41

(inbjudning till gille) framfördes i Åkarp i mitten av 1800-talet av skolmästaren Ola Olsson (d. 1860):

De va skolmästaren här, han hidde Ola Olsen, han bruga gå omkring me jillesbod. Å då ställde han si inganåm daren å så hædde han denne läxan såm han leste åpp:

"Ja har en fliti hälsning ifrå Pär Nelsen å hans hustru åm I ville varra så goa å komma å fylja den te joren (å så nömde han named) å åm I ville hålla te goe å spisa midda bagettor."

Å vi sad där inge i stuan å hörde så andäktet po när han kom me jillesboded.

---

2) Innan.

Det första järnvägståget (1856).

Ja va där å titta po, när de fyssta tåged kom. Po den tiden kåssta resan artan skilling te Long. Där va smala bänka ronte- naam i vöjnen. Men vöjnana va lia brea såm nu, så di konne dansa i mittelen åm di ville. Där va nån danska å reste, å när di kom ti Long så sa den ene: "Denne rese forglemmer je aldri."¹⁾ Po kvällen va där bal po nåd ställe di kalla Foreningen, den dan såm de fyssta tåged jick. - Då jick tyggemannana omkring å töjde penga fårr å resa po tåged.

Visa, sjungen på 1850-talet.

Så är jag då äntligen kommen på balen
och ser vilken grannlåt som skimrar i salen
och ser vilka blickar mig möta med hån
för jag är en bonde som skuffas i vrån.

Här står jag go'herrar och damer tillika
och skall på min ära er litet bekika
ty just astromen jag skapad är till
och följa bestämmelsen gärna jag vill.

Som kacklande skator i blommande häckar
så sitta där damer ikring dessa väggar

1) Lär egentligen vara ett danskt ordstäv av följande lydelse: Jeg rejste en gang mellem Haderslev og Kiel, den rejse forglemmer jeg aldrig.

och visa behagen med leende min
fast skönheten redan har farit för hin.

Och herrarna stå liksom uppställda käppar
i rundel på golvet med hängande läppar

Men f-n besitta jag nånsin sett maken
där dansar en fröken till midjan mest naken
Men ack vad hon är sedig och blygsam ändå
som ej tagit hela beklädnaden å.

("Den e jord ihoppa¹⁾ å en såm hidde Tomas")²⁾

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

42

1) "gjord ihop", hopdiktad. 2) Antagligen den blekingska
folkskalden Per Thomasson. En annan visa av Per Thomasson
som var mycket populär, var Bondpigans aftonsång, vanligen
kallad Spinnevisan.

Här följer en skildring av Mor Måns Ols' bröllop,
som ägde rum i hennes föräldrahem den 18 december 1857. - Pro-
fessorskan Dea Forsberg, som av Iduns redaktion blivit anmodad
att till dess s.k. bröllopsnummer, nov. 1923, skriva en skildring

ACC. NR M. 200

av ett gammaldags bondbröllop, blev rekommenderad att hänvända sig till Mor Måns Ols. Den artikel som skrevs efter hennes berättelse, blev sedermera avtryckt i Skånska Dagbladets söndagsbilaga Hemmet och följer här nedan.

Då bröllopet firades i dagarna tre.

Från en riktig äktskånsk trakt på slätten, Åkarp mitt emellan Malmö och Lund, berättar ^{mor/}Måns Olsson för en medarbetare i Idun hur det gick till på bondbröllopen för en 60 - 70 år sedan i hennes hembygd:

En doft av luktärter fyller det soliga och vackra rum, där mor Måns Olsson fin och blid och söt sitter i sin högkarmade länstol, färdig att besvara en intervjuares alla frågor. De bruma ögonen lysa så goda i det underbart ungdomliga ansiktet, och de förr så flinka händerna vila nu stilla och sysslolösa i knäet - kanske dock endast för tillfället? Ty mor Måns Olsson gör ej intryck av att vara en kvinna, som slagit sig helt till ro, trots det hon är 84 år, och hennes minne är beundransvärt, då hon för undertecknad berättar om sitt bröllop, som ägde rum 1857.

Hon började med att säga, att hennes bröllop inte kan sägas vara typiskt för hur ett bondbröllop vid den tiden firades på skånska slätten. Seder och bruk varo då som nu olika, och även om

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

43

det finns vissa oskrivna lagar, som man med den tidens djupa aktning och hävdunna tradition orubbligt höll fast vid, handlade och styrde dock var och en efter sitt eget lynne.

Mor Måns Olsson var enda barnet till en om inte precis storbonde så dock medelstor bonde i Åkarp, och därför firades säkerligen hennes bröllop på ett i allo värdigt och storartat sätt.

Redan 14 dagar före bröllopet började man "tillstökningen" med brygd, slakt, bak, tvätt och ljusstöpning, hela huset fejades från ovan till nedan och gardiner uppsattes, vilket skedde endast vid särskilt högtidliga tillfällen.

Dagen före bröllopet anlände "förningen", väl inknuten i stora servietter. Efter vad mor Måns Olsson kan påminna sig innehöll varje förningsknyte: 2 fina brödkakor av "möllesiktat" mjöl, 1-2 honor, 1 stor fårstek, 1 smörkopp och 1 stor sockerkaka.

Bröllopet ägde rum en fredag, och i god tid kläddes bruden i svart brudkläding av ylle, som var köpt i Malmö, krona och krans. Slöja brukades ej på den tiden på landsbygden. Klockan 1 ägde vigseln rum i sommarstugan, och altaret utgjordes av locket på en vacker chiffonjé, och på locket placerades ljusstakar med stearinljus. Antagligen voro dessa stearinljus de enda som bestodos, då de vid den tiden räknades till lyxvarorna. Framför altaret var brett ett opphämtatäcke, på vilket brudparet stod, och brudpallarna utgjordes av två vackert snidade pallar med rött överdrag, var-

Dubblett

ACC. N.R. M. 200

på utförts ett vitt broderi. Mor Måns Olssons dotter, den kända och skickliga spetsknypplerskan fröken Agda Olsson, visar mig en av dessa pallar, där broderiet delvis nötts av, men vars tyg ännu är fullkomligt felfritt. Vigsselförrättaren fick stå på ett mindre täcke, ett s.k. vaggtäcke, även det utfört i opphämta.

Efter vigseln satte man sig genast till bordet. Bröllopsmål-
tiden var dukad vid långa smala bord, och på bänkarna lågo hemvä-
da linnetäcken med yllebårder. Till detta bröllop voro 150 gäster
inbjudna, och självskrivna gäster voro byns skräddare, skomakare
och smed.

Framför varje gäst stod en tallrik och lågo en hornsked, en
kniv och en gaffel, men om alla gästerna fingo servietter kunde
mor Måns Olsson ej minnas. Skedar, knivar och gafflar lånade man
ihop. All mat placerades i stora skålar på de olika borden, och
man betjänade sig själv. Drycken bestod av brännvin till "mannarna",
och öl, vilket hälldes upp i krus och bögare, som även de ställ-
des på borden och gingo laget runt. Den finaste bögaren utgjor-
des av en s.k. jaölsbögare av silver. Matsedeln var: kokt oxkött
och hönskött med pepparrotssås; köttsoppa med russin, sviskon
och andra goda saker; får- och kalvstek med sås; sockerkaka.

Före kvällsvarden, som avåtes vid 11-12-tiden, bjöds om-
kring vin av en traktör, men vem denne kunde ha varit mindes hon
icke riktigt - om det inte möjligen varit byskräddaren? 3-4 vin-

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

43 ARKIV

44

ACC. NR M. 200

glas ställdes på en tallrik, och då fick brudparet och var och en av de 150 gästerna i tur och ordning dricka ur dessa, och var det någon som icke drack upp innehållet, så fick nästa man göra det i stället.

Den sena kvällsvarden bestod av "långefisk" (lutfisk) och risgrynsgröt, och först vid 1-tiden bröto gästerna upp.

Följande dag ägde annandagsbröllopet rum, då mor Måns Olsson var iförd kulört verkenskläning och en klut av vit linon med fina broderier - an av dessa förunderligt vackra och klädsamma skånska klutar, och jag riktigt kan se för mig, hur vacker den unga "moran" skall ha varit, och huru hennes bruna ögon skola ha tindrat och lyft.

Till annandagsbröllopet voro byfolket och släkten inbjudna, och middagen bestod av "plockefisk", överlevor från föregående dags kvällsmat, och risgrynsgröt, över vilket hälldes varmt öl, och som alla åto direkt ur faten med sina hornskedar.

Tredje dagen var en söndag, och då skulle brudparet visa sig i kyrkan, och först när söndagen var gången, drogo de unga in i sitt eget hem, även det beläget i Åkarp.

"Hemgiften? Ja, den började jag få redan som liten tös. När det blev något över på de hemvävda räckorna, lades det alltid på kistbotten, och så fylldes kistan undan för undan."

Allt vad mor Måns Olsson fick med sig till det nya hem-

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

44 ARKIV

met var spunnet och vävt och sytt i föräldrahemmet, det enda, som köptes i staden var sockerduk till brudlakanen, och när hon visar mig dessa vackra, vita lakan och örngått, tycker jag mig se ett mörkt kvinnohuvud böjt över den vita väven och flitiga fingrar sömma blommor och blad på dess botten, medan tankarna ila i kapp med nälen.

I mor Måns Olssons hemgift ingick även tre stycken likhandkläden, vilket var vanligt att en brud medförde i hemgiften på den tiden, samt ej mindre än sju vaggtäcken, - Vilka kanske kommit till nytta, eftersom hon fått elva barn.

Hemgiften förvarades i kistor och mor Måns Olsson berättar, att hennes varo blåmålade med stora röda rosor. Alla möblerna tillverkade i trakten.

(Idun.)

E. F-bg.

Jöns Nilsson

Ålderdomshemmet, Arlöv.

f. 1835 d. 1929.

F.d. dagsverkaren, husmannen Jöns Nilsson är född i ett litet hus å ofri grund å Åkarp n:r 8, den 2 juni 1835. Fadern var sockenskomakaren Nils Mårtensson, som på 1820 -talet hade byggt huset. I samma hus bodde Jöns Nilsson i nästan hela sitt liv, med undantag av några år i sin ungdom, då han hade tjänst i byarna i

ACC. NR M. 200

grannskapet, samt tiden efter 1918. Det året dog hans hustru Marna, med vilken han hade varit förenad i ett 57-årigt äktenskap, och för att icke i sina återstående dagar vara ensam, flyttade han ut frivilligt till Burlövs sockens ålderdomshem i Arlöv. - Följande berättelser av Jöns Nilsson äro upptecknade i dec. 1923. (I för-
bigående kan nämnas, att Jöns Nilsson är långt ifrån så skrock-
full som sina brorsbarn i Tottarp, Bengta och Olof Jeppsson, ehu-
ru tillhörande en äldre generation än de. Han har, för sin del,
aldrig sett spöken.)

Hoveriarbetet på Alnarp.

Ågarpana de skolle járra därres äckor po Alnarp. Di tuda i itt horn när di skolle ud po dajsvarke, när di skolle aga möj¹⁾ ellor hyssta. Så kom di såm attan honga å to vär sitt stittje. Ja där va nân å Kabbarpana såm jore håweli åsse, å nân å Tågarpana åsse. De va i den tiden Hans Gongarsen i Vinstorp hadde Alnarp.

Så hadde di många dajsvarkare ude ve sjöen åsse.²⁾ Så slo di joren ihopp, så ble fem ställe ve sjöen. Så betalte di penga å slapp å gå te håwa.

Jo där va myllarens Pittor ifrå Ågarp å en murare ifrå Long, di slo ijäl en tyskor po Alnarp. Å där sad Pittor po Slåt-ded³⁾, i tie år for ded. De va nân farlia de däre myllarepågana.

46

1) Körslor. 1) Gödsel. 2) De bebodde de s.k. Strandhusen.

3) Folkligt uttryck för länsfängelset å Malmöhus slott.

Järnvägens anläggning.

Då va ja så dära en fjortan år, när di meta te banan fysste gången. Då tjente ja te Jens Ols i Åkarp.⁴⁾ Sin va ja i Burlöv. Så böjde di banan men ja va där. Så va de så, ad banan va färi imellan Malme å Long i decembor månad. Så va de färet där imellan, så po de tåged agte ja å en husar såm hidde Gran. Då hadde fällk nåck å skytta å gå å se po tåged. Så va ja då tjuguitt år. Då hadde ja ¹⁾ exerad beväring. Di löste biljettor hänne i Jins Ols såmmarstua.

Där bodde spektoren de fyssta åred, ingan där ble böjd te han.

Där va många å sa: Ja de bler ente i vår tid," men de ble lia välli. De sa Jins Olsen åsse, men han lövde många år ettor.

Om Karstorpa-högarna.

Där lå fem höja po ra i Karstorp.²⁾ Ja tjente där fårr vöttepåg i tre år, men ja fornam allri nåd fårr min del. Ja jick där bodde tilia å sent. Di sa ad Hans Larsen såm bode där för i

4) Jöns Olsson på Åkarp nr 1, f. 1817, d. 1892.

1) Jöns Olssons gård, kallad Gamlegår, som var Åkarps första järnvägsstation, nedbrann 1913. Byggnaderna voro från enskiftes-tiden. 2) Karstorpa-högarna, varav numera blott två äro kvar, ligga vid ett ställe som sedermåra fick namnet Svanetorp. Se även Hanna Perssons berättelser, sid. 67.

tiden han hadde lajt pantåfflor där åm ettorhysten. Men di tjörde 47 ARKIV
 himm pantåfflorna åm nättorna. Å där visa si jus åm julana, de
 tala di åmm, men fårr min del har ja vissticka allri sitt nåd där.

Från Åkarp.

Där va en liden damm i min have, den kalla di fårr
 Vannlösan. Men där fatta's inte vann, där va vann all tid. Där
 va stentäppe³⁾ rongen om. Men ja hadde en sysstor såm sänkte si
 där. Så fylla far dammen ijenn, han fick öja-jäl⁴⁾p ifrå Jens
 Annors.

Västanåm mitt hus, ve Jyns Annors kårra¹⁾, där hadde 48
 ligged en går, å di kalla ed fårr gärsplassen.²⁾ När Arved Annor-
 sen han ble jut, så flytte di gåren länjor åpp imod Kastorpa-
 skaled (Den fick sin hidda Lilla Svanetorp)

Drängarnas nöje på tredjedag jul.

Treje da jul jick di po rås³⁾, alla Ågarpe dränja.
 Där har ja vad me. Å vi hadde mosikant färreve,⁴⁾ Jöransen ifrå
 Järp å vi jick ifrå itt ställe te itt anned så länje där va nåd,

3) Stengärdesgård. 4) Ök-hjäl^p, d.v.s. hjäl^p med hästar. 1) Vatten-
 samling kring en gödselhög. (middinj). 2) Den omtalade gården, Åkarp
 nr 2, blev på 1840-talet utflyttad från byn av Arvid Andersson. I
 den angränsande byn i norr, Hjärup i Uppåkra socken, blevo också
 några gårdar (med anledning av en eldsvåda) utflyttade från byn,
 långt efter det enskiftet ägt rum. 3) Rås= rad, finnes i ortens dia-

Dubblett

ACC. NR M. 200

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
48 ARKIV

å de vara hela dan.

Å vi fittj ^{mad å/} brännevin po bored å måde bra. Å vi spilla kårt po nåd ställe, å når di ble tjea å de, så jick di te itt an ned ställe.

Jöns Nilssons hus i Åkarp.

Det hus i Åkarp, där Jöns Nilsson föddes för 90 år se dan och där han bodde det mesta av sin livstid, torde vara värt en särskild beskrivning, eftersom det tillhör en fordom vanlig typ för husmanboningar.

Huset, som är beläget på Åkarp n:r 8, mitt i byn, är byggt på 1820-talet av Jöns Nilssons far, sockenskomakaren Nils Mårtensson, och är således hundraårigt. Det låg länge på ofri grund och både Jöns Nilsson och hans far ha gjort dagsverke för det. (Först sedan Jöns Nilsson flyttade därifrån har tomtens bli vit friköpt från n:r 8, samtidigt som den blev något utvidgad.) Byggnaderna, som ha gavlarna i norr och i söder, är 9 meter (15 alnar) lång och 4,8 meter (8 alnar) bred och är byggd av korsvirke med lerväggar och halmtak samt gavelrösten av s.k. kalmarbrä-

49

lekt föga mer än i uttrycket "gå po rås." 4) frammevid, i tåten.

Dubblett

ACC. NR M. 200

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

49 ARKIV

der. Ytterväggarnas höjd från grunden (grongen) till läjden¹⁾ är 2 m. och takresningens höjd 3 m. Halmtaket är av det vanliga slaget, liggande på sparrar och läkten (läjte) och med "ryggaträ" över "ryggningen". Huset består av 5 s.k. "spänne", varav köket upptager 1 spänne, förstugan med skorsten och bakugn 1, stugan 2 och kamaren 1 spänne. Detta är för ö. den vanliga fördelningen av utrymmet i mindre boningshus av äldre typ. (Spänne = mellanrummet mellan tvenne väggstolpar eller loftsbjälkar, 2 3/4 à 3 alnar.)

Jöns Nilsson har i sin tid gjort en del förbättringar å hu-set. Således har den södra gaveln och en del av den västra läng-sidan blivit ommurade med tegel; fönstren ha på 1870-talet blivit något förstorade, dock icke så att de blivit oproportionerligt stora i förhållande till väggytorna. I stugan har brädegolv blivit inlagt i st. f. det gamla lergolvet (lergolled). Slutligen har bakugnen blivit indragen inom den östra ytterväggen. Fordom var den så stor, att den stack utanom väggen. (Taket över en sådan utskjutande bakugn kallades bagaron-skul.)

---

1) Så kallades en bjälke som ligger på ytterväggarnas överkant. På lejden vila taksparrarna. Sparrarna sammanhållas av de s.k. hanabjälkarna (hanabjilkana).

Dubblett

ACC. NR M. .... 200 ..

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

50 ARKIV

51

Ingången är på den västra sidan och har efter vanligheten refflade dörrar. När man inträder i förstugan (fåsstens) har man mitt emot sig den öppna skorstenen (skostenen) och bakugnen (bagaronen). I skorstenen sattes kokkärlen på en s.k. tjelfod på "ärnen" (eldstaden). T.v. om förstugan är köket eller stersed som det förr dom kallades. Det är belagt med golv av kullersten (kamporsten). Från köket kommer man på en stege (stie) upp till loftet (låwted). Där uppe förvarades veden (brännet). I köket hängde på väggen ett litet skåp (skav), som varit Jöns Nilssons "Drängaskav". Det bar årtal 1820. F.ö. fanns här kittlar, grytor (tjela, grydor) och kökskärl (kar). Köket har ett litet fönster i den västra väggen och ett runt lufthål i den östra, över en hylla där matvaror ställdes.

T.h. om förstugan är "stuan", som har två fönster i väster och ett i öster. Rummets inredning var i Jöns Nilssons tid följande. I krogen innanför dörren stod ett hörnskåp (kråv-skav) på en pall. Under de västra fönstren stod en "pingasoffa" och under det östra ett "klaffabor". Vid den södra långväggen stod en utdragssäng med gaveln på längssidan. Över sängen hängde i loftet ett handtag, s.k. sänja-bån d.v.s. sängband, till hjälp när man reste sig i sängen. Vidare fanns där en hög chiffonier (sjefanjé) och över densamma hängde en åttkantig väggklocka, som efterträtt en äldre stående väggklocka. (Av denna gamla klocka fanns endast årtalat

1832 och skulle vara gjord av en urmakare i Stanstorp vid namn Per Jönsson.¹⁾ - Vid norra långväggen stod "kackelonen", en gammal-dags sättugn av järnskivor. Den eldades utifrån skorstenen. Ugnen var prydd med reliefbilder, på sidostyckena konung David spelande 52 på harpa och på framstycket en blomsterurna. Bredvid ugnen stod en länstol (armastol) med stoldyna (jynje). Några andra enkla trästolar och ett annat litet bord fullbordade rummets inredning. Som en egenhet kan nämnas, att almanackan var placerad under lof-tet i en klämma av trä. Stugan är så låg att en karl av medel-längd får bocka sig under bjälken.

I kammaren bredvid stugan förvarades kläder, rökat fläsk m.m. Där stod en kista, en pulpet (byrå med nedfällbart lock och inredning med små lådor) och ett bord. I kammaren var det gamla lergolvet kvar, men i stugan var det för länge sedan ersatt av brädgolv.

I slutet av år 1918 blev Jöns Nilsson änkelman. Efter hustruns frånfälle fick han god tillsyn både av sina i Malmö bosatta döttrar och av vänliga grannar. Han led ingen brist och hade rättighet att kvarbo i huset för sin livstid. Men han leddes mycket efter sin hustru och kände sig ensam i sitt gamla hus, var-på han i januari 1919 frivilligt flyttade till älderdomshemmet i

1) De flesta äldre stående väggklockor (dalaklockor) i trakten
äro tillverkade av Anders Andersson i Mora.

Dubblett

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Arlöv.

Kort därefter inflyttade en hantverkare i huset, som friköpte det tillika med tomten ifrån Sockerbruks Aktiebolaget, den nuvarande ägaren av Åkarp n:r 8.

Foto: Jöns Nilssons hus i Åkarp, sett fr. öster.

Se originalet sid. 52 b.

Teckning: interiör . Planritning.

Se originalet sid. 52 b.

Foto: Sett fr. väster.

Se originalet sid 52 b.

Planritningen å sid. 52 b är tecknad efter en
uppmätning som jag gjorde för några år sedan, då Jöns Nilsson
ännu kvarbodde i huset. A. förstuga. B. Skorsten. C. Bakugn.
D. Kök. E. Stuga. F. Kammare.

Hans Almgren.

53

Burlöv.

Förre skolläraren i Burlöv Hans Larsson Almgren är född
i grannsocknen Särslöv den 14 september 1833. Fadern var hemmans-
ägaren Lars Jonsson, tillhörande det från Vesum härstammande
"Jonsingasläktet." Almgren genomgick Lunds seminariet, som då
hade sin lokal i det gamla nyligen nedrivna huset vid folkskolan

Dubblett

ACC. N.R. M. 200

i Bredgatan. Genomgick seminarium 1855-57, vilket år han blev folkskollärare i Burlövs socken, från vilken tjänst han avgick med pension 1892. De första åren var han lärare i Sunnanå by, därefter 1864-71 i Åkarp och från 1871 i Burlöv, där han ännu bor kvar i det gamla skolhuset öster om kyrkan. Skolan blev nedlagd då Almgren avgick från sin befattning, sedan nya och större skolhus blivit uppförda i Arlöv och Åkarp. Almgren sysslade sedan med trädgårdsmästeri och var på 1890-talet vikarierande kantor. Den sista sysslan han lämnade - vid 85 års ålder - var klippningen av häckarna på kyrkogården.

Ännu gör Almgren dagligen sin spatsertur i grannskapet, stannar och samtalar med gamla bekanta om politik och andra aktuella frågor. Hans åsikter äro ganska radikala och som exempel kan anföras följande uttalande om det nya psalmbokstillägget: "Ja har ligged å lest i di nya salmorna, men de här litjar¹⁾ jo ente nåd. Där har Olsen forgod si, hadde ja vad ecklesiastik-

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
53 ARKIV

54

1) Liknar.

ministor, så hadde ja ente kommed peganes me såddent. Di gamla salmorna e möed, möed bättor. Men nåd såm vi gått konne ongvara, de e salmorna åm kåningen - vaffor ska vi be mer fårr han, än fårr andra människor?" - Liksom den äldsta generationen av folkskollä-rare och -lärarinnor, som voro komna ifrån bondehem och verkade på landsbygden, så talar också Almgren sitt bygdemål tämligen oförändrat. Flera berättelser av Almgren äro upptecknade 1922 och be-finna sig nu å Folkminnesarkivet; vad här följer, är upptecknat 1923 och 1924. Hans Almgren d. den 2 augusti 1926.

Om länsmän i Tottarp.

Där va en länsman i Tåttarp såm hidde Hultén.²⁾

Hann bode po ställed ve Lillaupåckra skäl, de böjde hann å de hidde Hulthim ettor hann. Sin så ble han udfatti å måtte flytta te itt lided hus ve Pål Nels.

Så va där en tjältring för hann, såm hidde Ronnstett, en äkta tjältring, en räli fan. Hann hadde bod näre i Annors Nels går i Kabbarp, så bode han po Gustavslong.¹⁾

2) Zacharias Hultén, länsman i Bara h:ds västra distrikt, tillika fanjunkare, f. 1794, d. 1860, förut omtalad i kjersti Anderssons visor från Tottarp. Hans företrädare hette Runstedt. 1) Gustavslund, ett hus i Tottarp, byggt 1833 av länsman Runstedt.

Om göingar.

Krumännen i Kalinan å Fattorskru²⁾ di konne ente forlis,
di tjiva åm marknas-jästör.

Men jyngana di stanna te ve Hvilan å sålde därres tjistor
å tvättekär å stia. Så de såm de ente fick såld där, de sålde di
i Malme dan ettor.

Di lå po ställen i Ågarp, te Lars Jyns å Jören Annors. -
Där va en jyng så^{ny}hadde bytad hästa, å han beklaga si fårr di had-
de lurad han:"Å han hadde skämt (lurad) mi, så där va ente mer
än grimman ijenn".

Når di sjång majvisan, så va där såmma å sluta varsen me
"Var oss allom en nådig Gud med glädje", men jyngan di sjång:" Var
oss allom en naodig Gud me glae." Sin så fick di forbättrad sitt
språk å lärde skånska.

Bjärkman, gamle löjtnanten,⁴⁾ han ville stässe ha en jyngapåg te vöjtepåg.

2) Kalinan och Fatterskrog, två av de forna värdshusen vid stora
landsvägen Malmö-Lund, det första i Arlöv, det senare i Hjärup.
Mellan dessa låg Hvilan. (Dessutom funnos "säljekrued" vid Segeå
och Opagakrued i St. Uppåkra.) 3) Förlikas, komma överens.

4) Nils Jönsson Björkman, Djurslöv nr 4, f. 1784, d. 1854.

En svart hund visar sig om natten.

Ja jick en natt ifrå Alöv, ja hadde vad te Jyns Nels. Ja skreved nåd for han å hadde vad å lämnad han. Så skolle vi ha kvällsmad, där va hans bror me. Så åvanpo de skolle vi dricka tåddi å spilla kort, å de vara te midnatt. Så fyllde di mi po en sti såm går övor därres plan å app te myllan. Å ja hadde en hong såm jick bagettor mi. Så när ja kom te Helenelonn jick ja jennom parken. Så jick ja imenn vallen närr te byen. Å när ja då kommor närr te byen, te Kristen Ols, så ve myddingen kom där en svartor hong ettor han. Å ja trode de va rikstasmannens hong, men när ja kom did, så sto därres hong bongen såm vanlet.

Larm i torvhuset.

De va en sme såm hidde Henriksen, hann bode i Särslöv, de va en ordenteli kar.

Så sto vi en kväll åppad gavelen te skolehused i Syngano där ja bode. Å där ble såddent larm inge i tårrahused. De hördes såm tårren ramla. Vi jick ing, å där va ente en tårr såm va robbad, å va larmed va, de vete vår Harre.

Ett äventyr på Dalby kyrkogård.

Men ja vidd en berättelse såm ja tyss va trevli, såm passera po Dalby tjärregår.

Den va ente inghäjdad å där va itt stentäppe rongen åmkring, såm där va reved holl po här såm helst. Å där jick en sti lia övor tjärregåren å där jick di bodda natt å' da.

Så ble där en lörda gravad en grav mitt övor den stien. Å där va en skräddare såm jick åmkring po ställen å sad å syde. Så jick skräddaren ifrå sitt arbetställe åm natten å jick po den sian såm ente joren va kastad åpp å sto po hoeded närr i graven. Å där va en kalv kommen nör i graven å han kom po hoeded po hann.

Jä hörde de å fålk såm va där åppifrå. Där va dränga te te min fars såm va ifrå Sjöstorps, di jick te tjärkes i Dalby.

Berättelsen om en person som i mörker går över en kyrkogård och ramlar ner i en nygrävd grav, där dessförinnan en kalv fallit ner, tycks vara ett sägenmotiv. Den är även lokaliserad till Svedala och Nevitshög.

Spökeri i Malmö.

De va ve Kalendegadan i Malme. Ja kommor ihåg de va en fru hon sad å re po planked imellan gadan å gården. Å hon dansa me mannen åm natten, när han sto lij, så hon sled åpp hossorna.

Di fick forfattad en bön såm skolle lesas åpp i tjärkan åm söndorna for ditta spögeried.

ACC. NR M. 200

Ro i graven.

Där va en tjarring nere i Synnanå såm ble ovänna me sin svärsån. Å di ackordera å hon sa te han ad han fick ente komma i hingas tjista när hon va dö, for då fick hon ente ro i graven.

Hon mena naturletvis den tjistan där hon hadde sina klär å sitt töj.

Om pastor Bengtsson.

Musiklärarinnan fröken Cecilia Almgren, Burlöv, omtalar att i grannsocknen Kyrkeby var där en vicepastor som hette Bengtsson.¹⁾ Han bodde sedan i Stockholm och stod i gathörnen och sålde religiösa skrifter som han själv hade författat. Så bjöd han ut dem med orden: "Köp evangelina, di e fina, di e mina."

Bäckahästen.

Bäckahästen han sprant framåt å tebage. Där va en man ifrå Malme såm hidde Nels Jynsen. Han hadde en bror i Tjärkeby, såm hadde arrenderad prästgården, han hidde Hans Jynsen.

Så jick han ifrå Malme en kväll. Å där va hysstajille i Jörslövmylla. Å han ble vilse, han kom te Jörslövbro å råka for

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

58

59

1) Jacob Bengtsson, f. 1827, prästvigd 1858, avsatt från prästämabetet 1872.

Klara
Bara
1923-24

ACC. N.R. M. 200

1923-5 i Ingessö

bäckahästen, han sprant fram å tebage for han. Så hörde han där mosik å dans hänne i myllan å han jick hänn där.

Varulvarna.

Varulana di jick å sprätte magen åpp po havande kvingor
De e en löjnhistoria. Där talas jo stässe åm varúla.

Ja har hört di talte åmm di sto å snarra¹⁾ i rännestena-
na, di hadde i tjöked. Å där va itt holl po foden²⁾ ve ränneste-
nen, å där sto han å snarra sa di, åm de va nån sanning.

Nov. 1923.

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
59 ARKIV

①

Den döve och prästen.

De va en såm sad åppe i itt trä ghogg närr en gren.
Så kom prästen gånes där ad väjen å stanna å talte ti han, di va
jo bekanta.

Så sior han: "Goda!" (Så ingbillia han si ad han frågte:
"Va ska du ha den ti?" Han hörde ente va han sa, han bara trode
ad han sa så.) - "Yxskäft", sa han såm sad där åppe.

60

A 1698 J.

1) Rasslade. 2) D.v.s. stenfoten, grundten.

Så sa prästen: "Gud ji hadde ed i röven po däj". (Så tytte han ad prästen frågte: "Hur långt ska de va?") "Änna åpp ti den knyten!"¹⁾

(Där va en å me, å så tängte han ad han frågar åm han kan få mina öj å ria övor po). - Men han fråga: "Hur e de me din hustru å dina döttrar?" (så trode han ad han frågte ettor öjen, å då svarar han:) "ja di e i fyll²⁾ båa två, så där e ingen kan ria po däm."

Juli 1924.

Hanna Persson, Burlöv n:3.

61

Burlövs by, där fyra gårdar ligga tätt intill varandra väster om den åldriga kyrkan, hade ännu för ett tjugotal år sedan ett mycket ålderdomligt utseende, som sedanmera delvis gått förlorat.- Den äldsta profanbyggnaden i Burlöv är prästgården boningslänga, byggd 1730. Uthuslängorna, som voro äldre - en av dem bär årtalat 1722 - voro redan i mitten av 1800-talet mycket skröpliga, och vid jultiden 1904, då en myckenhet

1) Knast. 2) I föl, dräktig.

ACC. N:R M. 200.....

Dubblett

LUNDS UNIV.

FOLKMINNES-

61 ARKIV

snö lagt sig på taken, sjönko de ihop av sig själva. De blevo nyuppförda ett stycke ifrån sin gamla plats.¹⁾ - På gården därin-till, n:r 2 & 6, som i förra århundradet tillhörde riksdagsman-nen i bondeståndet Anders Persson (d. 1882), äro de flesta längor-na, utom stallängan, nybyggda i senare tid.-N:r 3, där efterföl-jande folkminnen äro upptecknade, är delvis ombyggd efter elds-våda omkr. år 1900, och nästa gård, n:r 4, är i sitt byggnadssätt en blandning av gammalt och nytt.

Men byn har ock många gamla detaljer. Kring kyrkogården 62 kvarstår ännu muren, varav den östra sidan är från medeltiden; den norra är byggd vid en kyrkogårdsutvidgning 1864. Mittför östra kyrkogårdsmuren ligger det förut omtalade gamla skolhuset, en god typ för gamla folkskolehus på landsbygden. Ett stycke öster om byn ligger en stubbamölla, varom mera längre fram. I nvid n:r 2 & 6 ligger den s.k. "vanningen" (vattningsdammen), kantad av lutande pilar, och mellan gårdarna slingrar sig "gadan", som vid regnväder nästan översvämmas av vattnet från em intill den-

1) Prästgården (n:r 7) samt n:r 2 & 6, n:r 3 och n:r 4 blevo kvar-liggande i byn vid enskiftet. Av de övriga ställena var n:r 1 ut-flyttad redan 1791 och fick namnet Kronetorp (Efter C.A. Cronsjö); n:r 5 blev utflyttad vid enskiftet, som här ägde rum 1818.

samma belägen "kårra". Nära byn ligga tvenne dammar, den ena, "Klåcke-dammen" på prästgårdens ägor och uppkallad efter en kyrkklocka som enligt sägnen sjunkit ner där; den andra, "långedammen", på n:r 2 & 6.

Ägarinnan av Burlöv n:r 3, änkefru Hanna Persson, är född därstädes 1851 och har bott där det mesta av sin levnad, med undantag av tio år då hon som gift bodde i Vinstorp. Föräldrarna varo lantbrukaren Anders Olsson (1822-1886) och Boel Jönsdotter (1831-1879). Hanna Andersdotter blev 1880 (1879) gift med Jöns Persson i Vinstorp (Lomma s:n). Eftermannens död 1890 flyttade hon tillbaka till fädernegården i Burlöv, som hon löste till sig av syskonen och f.n. har utarrenderad till den yngste brodern Anders-son.-På Burlöv n:r 3 växer stamexemplaret av den s.k. Burlövseken eller hängeken (*Quercus robur burana*), som Anders Olsson fann i en pilevall för omkr. 70 år sedan, tog hem och satte i sin trädgård. Trädet, som nu utgör ett helt lusthus, har fått många avläggare både nära och fjärran.

Hanna Perssons berättelser äro upptecknade dels i augusti 1924, dels vid nyårstiden 1925.

Trollen i Åkarps backe.

Di sa där va tråll i Ågarpe backe.¹⁾ Så va där jille te

1) Så kallades en för länge sedan borttagen åtthög, belägen å Åkarps n:r 6, mittför där Åkarps skola nu ligger.

Dubblett

ACC. NR M. 200.....

Hans Pärs i Kabbarp.²⁾ Så va di bjudna å di hadde lömt³⁾ råmm te där di skolle sidda, men di så där ente. Å de ska ha te drag si i Hans Pärs går.

Spökeri i kölnehuset.

Vi hadde ett tjyllnehus här ude po planen. En kväll va där en husar skolle gå himm, han hadde vad i Ågarp. Å han hörde såm di grina å prata där inge å han tjännde rysstorna po alla i byen. Å han jick did å sa, å där lå en sten for daren. Å di slöjte¹⁾ ett lided gråne ingan han kom did. Å där va ente en männesja. Å han skala de varsta han konne imod himmed, så han visste ente åm han hade huan po si. Han hadde när styrrt såm han skala.

Den huvudlöse.

Men färr många år sin tjente här två påga såm va bröra. Å di hadde vad ude i marken å flytt kräjen³⁾. Å då sior den ene: Kan du ente skyngा di? Å den andre sa de va ente bråt.

Å när han kom himm så fotällde han, ad han hadde sitt en man såm ente hadde nåd hoed, såm jick där i blann kräjen. Å den

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
63 ARKIV

64

2) Hans Persson innehade 1865-1907 gården Kabbarp n:r 8, invid gränsen till Åkarp. 3) Lämnat. 1) Släckte. 2) Störtat. 3) Kreaturen.

ene så de jo ente, de va bårra den ene såm så ed.

Om å-töj. ⁴⁾

Ja hadde en fastor såm tjente i Alöv. Å hon å sånen po
ställed di va närrre ve åen å skolle lässa hö en lördeskäll. Å
når di hadde fysst lässt ed en gång, så fallt lassed. Å di lässte
ed åpp ijenn. Å når di då hadde lässt ed, så fallt de ijenn å de
grina i höed. Å di ble rädda å tjörde himm å lo höed ligga. De
hände i Alöv, änna närrre ve åen. De va å-töj, så kallad.

65

Men de sättor ja liasåmm tro ti, å de min fastor hadde
sajd ed.

Varulven.

Här va en mostor te far, hon tjente ude i Tågarp te
Nels Färs. Å där va vårulen å snarra i rännestenen där evilia
kväll. Där va en man ude i Alöv såm va vårul. Han så räli ud,
han va spänd å reven i ansikted å han ble forvandlad åm kvällana.
Han hidde Syrak. Han hadde bårra tre ben, å en lång rompa.

Spökeri i vävkammaren.

4) Å-tyg, benämning på bäckahästen och andra övernaturliga väsen,
som hålla till i åar. Den här omtalade ån är Sege å.

Di tala åsse åmm, ad här närré po den västra längan, där vörde de när di hadde slutad å vöya åm kvällana. Å där lå två dränga i drängkammaren, såm hidde Annors Larsen å Pär Tryllsen å di hörde såm de vörde. Å di jick ud po gården å jick hänn mitt farr fynstorna där såm vöven sto, å titta ettor åm fastor hon vörde, men då tystna de me desamma. Å når di väl va komna ing åm drängahusdaren, så vörde de lia bra. Å de slo så fast i slabored.

66

Varsel på Burlöv n:r 4.

Men så va de här inge te Ola Johanns. Å när han hadde vad bärte, å litt ingan han kom himm, så tjörde han åppad gården de varsta han konne, å stämde åppad daren. Men di va så vanda ve ed, så di bryde si ente åmm å gå ud å se.

Spöke i Helenelunds park.¹⁾

Där har vad gått åm spöje i Helenelundens park. Å där e många har sitt en gammal kvinga, hon har sodded po stenbored mitt i parken. Hon hadde klud po si å hon sad alltid po ditta

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
65 ARKIV

---

1) Helenelund, domkyrkohemman i Nordanå, Kyrkeby s:n, brukas under det angränsande Kronetorp.

ACC. N.R. M. 200.....

harra vised å pläckha i kluden. Å när di närlma si, så forsvant hon. De va itt par gamla fålk såm hadde hatt Alövgåren, di bode här hide där såm smeen bor. Di hadde vad tjöranes närra i Fulie å hälsad po en dåttor. Å när di kom mitt färr parken, å litt forbi stathused, så skygga hästen. Å fålken fallt å, å kvingan stuka hannen. Å när di reste si, så ble där rent follt me kryllspånor åmkring hästen å vöjnen.

En syn vid ätnehögarna i Karstorp.

67

De va när min man jick po höjskolan,¹⁾ de va de allor fyssta åred där va skola. Å han hadde himma ude i Vinstorp. Å de va tilia en maren han jick te skolan. Å när han kom forbi Svanetorp,²⁾ så liggor där två höja. Å där så han en rekti krigare i gammeldaskläsel å me jevär, å han jick framm å tebaga. Å så jick han ifrå den ene kollen å te den andre toltre gånga. Å så forsvant han i den ene kollen, så han syntes ente mer. Han så de allri mer än en gång.

1) Jöns Persson i Vinstorp var elev vid folkhögskolan Hvilans första vinterkurs 1868-69. 2) Gård i Karstorp, Lomma s:n. Se även sid. 47.

Nils Nilsson från Åkarp går vilse.

Här va så många männesjor, såm jick vilse för, så di visste ente här di va.- De va den gamle nore-Nels Nelsen³⁾ i Ågarp, han kom te Jackop myllares⁴⁾ här hide en natt å knabba åpp dâm å fråga här han va. Så kom myllaren åpp å sa här de va. Så ba han, åm han ville fylja han å visa han väjen himm. Å han sad åpp å dro po si å fyllde han. Å når di kom te Krommen,⁵⁾ så sa han: Nu vidd ja, här ja e-- Å han va varken berusad ellor nåd.

28 aug. 1924.

Klockarens söner agera spöke.

Här bode en i itt hus, såm hidde Åge Mårtensen, han va
nåd besläjtad me Blombarjana där ude. Å hans formann hidde Jeppa
Annorsen. Han hadde itt ärane åpp te Ågarp såm han skolle udrätta.

3) Nils Nilsson på Åkarp n:r 3 (1814-1876) kallades så, till skillnad från sin granne med samma namn på n:r 7, "Syndre-Nels Nelsen." 4) Jakob möllare, kvarnägaren Jakob Andersson i Burlöv (1827-1904). 5) "krummen", kröken av Dalbyvägen på Kabbarp n:r 1, nära Burlövs skäl. 1) "Förman", d.v.s. företräädare.

Dubblett

ACC. NR M. 200.....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

68 ARKIV

Å så jick han åppad te Ågarp åm marenen. Å så lå jo itt klåckarehus i byen. Å klåckarens hadde två sånor å di va så faselet upspikelerade. Å di ville skrämma han fårr han va så faselet rädd fårr spöje. Så när han kom himm åm kvällen så jick han å småsjong (han trode de skolle ble bättor, å de han va så rädd fårr spöje). Så for di åpp å ställde si ve Långedammen. Så när han kom så ställde di si åwenpo varandra, den ene kröv åpp po ajslorna po den andre. Å när han då prasis kom mitt fårr, så skreg di ti å fallt så långa di va, rätt närr. Å sin så sprant han himm de varsta han konne, närrad gadan å ing i hused. Å så tickna han te kvingan ad hon ente skolle snacka te han, så hon skolle förstå, ad han va kommen fårr nåd.

Så for hon ettor röjelse å la po varme, å så röja hon han. 69 De va rekti röjelse såmm di hadde tjylland po abeteked. De va fårr de han ente skolle få nåd men å ed.

En friarehistoria från Lomma socken.

Ja har itt besynnorlet frieri såm ja kan tala åmm, de e varkeli sanning.

De va en mann va änkekemann å så hadde han itt lided barn, så han va tvongen te å ha en männesja te å passa de, å hushålla for han. Så sa hanses gamle far ti han, när han hadde den dära husållerskan: Ska du ha den där männesjan längor, så förstör hon

hela hused, du bler tvongen å skaffa di itt fruentimmor å jifta di me. Så sa han: Ja här ska ja ta väjen, här ska ja få fatt i nân i rapped? Men den gamle gobben va ingmari å sa han skulle skaffa si en, här han skulle ta den ifrå. Så lå han å fondera åm natten å tänkte ud, så skulle han sala hästen, så skulle den gå här han ville.

Å så åm marenen satte han si po hästen å re. Å de bar å övor Låmme jäsjivarebro.¹⁾ Å så jick de åppad imod Habo ti å änna åpp imod itt udbrydningsställe²⁾ i Fjelie. Så stämde jo hästen utanom porten där. Så visste ente mannen åm där va nân töror po de ställed. Så re han närr te Låmme å frågte en gammal syldat, sâm han tjännde, åm dar va nân töror po de ställed. Jo så sa mannen ad där va två stycken.

Ja, så re mannen himm ijenn den dan, så re han åmm ijenn, så när han då kom himm, så sa han te sin far: "I maren fyllor I me, for nu har ja träffad nân." Så dan ettor åm marenen så fylldes di ad, så tjörde di did.

Å när di då kom te porten, så kom där en gammal man å yppna färr däm, de va han sâm ráde åmm ställed å törsorna. Så

1) Lomma gästgivarebro, över Höje å. 2) Utflyttad gård. I de gamles språkbruk finnas ännu uttrycket "bo i byen" och "bo po udbrydningen" såsom ett minne från enskiftestiden.

ble di ingbjudna, så kom den frammade mannen te å sidda ve bor-
ännen å hans sän po bagborsbänken. Å di skolle ha smör å brö,
så kallad, å brännevin. Sin när di va komna ing, så sad där en
tös i väven å vävde, så tänkte han: "Den kan ja visst ente ta." Sin
så rätt såm di sad kom där en liden tös ad tjyxdaren å tvart
ijennom stuan å ud i såmmarstuan. Så tänkte han: "Den skolle ja
konna ha." Ja å så rätt såm han sad, jick åsse hann ud i såmmar-
stuan. Å di kom överens å de ble bra, å där ble jiftaremål, å
de ble itt lyckelet äktenskap.

De va en släjting te min mann, däfforse vidd ja ed. Men 71
ja vill ente si va mannen hidde, å de han har barn såm levor
inú.

Anm. Detta skedde 1856.

Om julfirandet i Burlöv.

Ja kan snacka åmm, hodden de jick ti åm julana för i
tiden, po ditta ställed isynnorhed.

De jick så ti, så när ad de va julaaftan, så skolle di
ha rent åmkringskytt ve tvåtiden. Så skolle di gå å ringa i
tjärkan. Å så klädde drängana si i höjtidskläder å blankade täff-

1.) "omkringskytt" = slutat arbetet.

lor sám di brute po den tiden. Så jick di åmkring i drängkammarna
frå de ena ställed te de andra te di ble samlade.

Så hadde di fåd julahöja så kallad, å di besto å itt
sticke sylta å itt sticke steg å så en svinatasse å sin kagor,
stenkagor å klenor å goarå, å så brö naturletvis.

Ja sin så skolle de gå å ringa, å när di hadde ringd,
så skolle bored stå dugad te di kom himm. Å där skolle stå två
stora starinjus po bored, ettor de va jul, annars hadde di tall-
jus. Ja å så skolle di ha fisk å gröd å gásasteg te kvällsmad.
Å när vi då hadde tad ^åbored, så skolle vi lesa aftanbönen å sjånga 72
många julasalmor. Far sjång färre å vi sjång ettor.

Ja när vi då hadde skytt de, så bårja här komma falk å
skjuda po gården. Så när di konne passa po di sám sköd, så skolle
där bjudas brännevin å klenor po dâm. Så lejte di jula-läja, di
lejte färr messta blingeback. Å så di andre höjtidskvällana for
di åmkring å va åmmklädda. Här va sän teställning i hela byen
me ad di släppte ing brev te varandra å satte jula-båbba. Di va
jorda å långhalm å hadde bodde arma å ben. Många gånga sto di
udenåm daren när di kom ud åm marnana.

Po den tiden hållt di julada så helli så di skolle en-
te udrätta nänting, så di måga ente ongor kräjen. Å sin när an-
dra lå å såv så fondera di po å gå å måga, å di to täcken å hästa-
na å la po tjörna. Så jore di så fint så di bodde sanna å

Dubbblett

ACC. N:oR M. 200.....

ena¹⁾ ongor tjörna.

Julaaftan å julada
då ha vi så bra vi vill ha
Men annda jul då jemmor mor sitt sul
å ud me jär påga å måga
å sidd ente här å kåga.

Å drängarna jalp te å ringa åm helledana. Å där inda jula-
dasmaren när di hadde ringd så ble di bjudna po kaffe å jög te
rikstasmannens, Annors Färsen hidde han; å nyårsdasmaren va di här
te vårt; å te Kristen Ols tretenedasmaren, Ola Johanns hidde de
för i tiden; å så te prostens nyårsdasnati.¹⁾ Å då skolle alla män-
nesjor va åppe å höra når de nya åred ble ingringd, å når di hadde

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

72 —

1) Sanna, nyare uttal av såna = strö sand; ena = strö finhackat eneris. På detta sätt pryddes golven i boningsrummen vid högtidliga tillfällen. 1) Även i Tottarp var det brukligt, att de som ringde i kyrkan under julen fingo traktering på ställena i byn, sid.25. — De gamle "gåramannarna" i Burlöv by voro på den tiden: Riksdagsman Anders Persson på n:r 2 & 6 (1802-1882); Anders Olsson på n:r 3 (1822-1886) och Kristen Olsson på n:r 4 (1829-1886). I prästgården bodde kontraktsprosten Joh:s Menander (1807-84). (Den följande kyrkoherden, P.A. Rosén, flyttade från prästgården, som därefter beboddes av arrendatorn, och bodde själv på Elisetorp vid Arlöv.)

ACC. N:R M. 200

ringd så bjöd prosten po ponsch.

Men när ja va barn så jick di åmkring me Betlehemsstjärnan trettenaftan å sjång.

Å alla männesjor såm va litta fattia så ga di si ud te å tygga te jul. Å vi hadde en stor bricka me brö i tjöked å itt ryselet stort fad me fläsk å tjyd. Å lille julaftan va där en männesja hadde nåck å skytta me å ji tyggare, å di fick värs litta brö å fläsk å tjyd. Di hadde ingen bra fatti-ställning²⁾ då. Vi hadde itt särskilt råmm här po gären å där fick alla tyggare kryva ing å lägga si åm nättorna.

(Tillägg till stycket om julfirandet).

74

(Kjersti Per Påls, Åkarp n:r 4, som har tjenat till Anders Ols' i Burlöv, har omtalat följande om Betlehemsstjärnan, som lämpligen kan upptagas här.

"De va sextifira, då ja tjente te Annors Ols i Burlöv. Då va där malmeboa, två äldre manna, di jick åmkring en syna¹⁾ da i julen me en stjarna å sjång. De va åm kvällen, å där va jus i

2) fattigvård. 1) Söcken.

stjarnan. Å så hadde di ed lided ankare me si, en kagge så kallad. Så fick di en sypp po värt ställe, så konne di ente ta så många syppa, så slo di dâm po kaggen. Men ja har allri sitt ed mer än den samme gången. Ja tytte de va så höjtidelet. Di sjång åm Betlehimm, men ja kan ente komma ihu visan. De va malmeboa, såm jick åmkring i byana å sjång." - Jfr. sid. 24).

Fastlagsgillet, påskan, maj-och
pingstfirandet.

Å så slo di katten å tynnan när de va fastelann; Ja de va ingen katt, de va en flaska di hadde i tynnan. Di va udklädda allihoppa å skolle ria po rektia hästa å skolle slå ti den hära tynnan så den jick itu. De va åm lördan, så hadde di jilled 75 fastelannsmånda.

Så åm påskan trilla di påskaägg, vi ställde en täskel¹⁾ po snidd å la strannsån po, å där skolle alla va me, så^mva po gären.

De har ja hört po, när di sjång maj. Di hadde gröna grena po myssorna, alla drängana, å spillemann me si. Så kom

---

1) Klappträ som användes vid bankning av tvätt.

ACC. NR M. 200

di ing po gären å sjång majvisan. Där sto jo i visan "Nu sätter vi maj uti ert tak, vi kommer igen om pingesdag." Sin hadde di jille bagettor, de va pingesda. Så bjöd di alla mannana i hela byen. Så bar di did ägg å smör å grädde å alla sårtor té jilled. Å de va så storartad så di skolle ha rekti måltid. Å vi dansa, va hadde dans hela natten.

Skördearbeitet. Höstagille.

Men när di hadde hysstad, åm kvällana, då va de rektet storartad. Di hadde inga maskinor, å då tåga di himm åm kvällana; karrana hadde sina lia po ajslorna å fruentimmorna sina rövsor å då sjång di gammeldas-visor, di sjång Jartad klappar i mitt brysst, å Jungfrun gångar sig på högande berg å andra gammeldas-visor, men di har ja rent glemt. - Å så tillia såm di va åppe! Di skolle va åppe så di skolle dricka kaffe kläckan fem å eda frokost kläckan sex. Så fick di lillemidda, kalla di, kläckan nie. Så skolle di ha stenkagor te lillemidda å smör å brö å ost å tjyd å brännevin. Å så skolle di ha såppa ti mappa, de skolle di eda kläckan tål. Å så skolle di ha kaffe i mellom itt å två. Så skolle di ha meaftan ve firatiden,, de va nân sårts åppstyvning å tjyd. Di bar ut lillemiddan å meaftan, men mappa jick di himm, karrana skolle sliva därres lia. Så te kvällen skolle di ha gröd.

Så när en tid va gåd, när di hadde inghystad, så skolle di

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
75 ARKIV

ha hysstajille. Å kvingorna kom me sina rene kläde po hoeded å sina rene färrkle, å di skolle hälsa po far å mor å våss glytta. Å al-la kom i höjtidskläder. Så skolle di ha fisk å gröd fårr de mesta, å kaffe å brö, å så fick vi dansa i den gamla sammars tuan, å de vare te tätt ve dar¹⁾ ingan de sluta. Här va gamla spillemania, di va ente så dyrbára. Här jick många sånna spillemania ämkring å spilla fårr yll å ru.²⁾

3 jan. 1925.

Anders Jakobsson.

Burlövmölla.

Möllaren Anders Jakobsson är född i Burlöv 1858. Fadern var möllaren Jakob Andersson därsammastädés ("Jackop myllare"). Burlöv mölla, som är byggd 1760, är en av de äldsta av de numera sällsynta s.k. stubbamöllorna. Efter vad Jakobsson berättar, är den byggd av en präst och timret hade tillhört en klockstapel som stod på kyrkogården. "Där har ståd en kläckestapel po tjärre gären för i tiden. Så ble den närr-tan å kläckorna ble hängda åpp i torned, å timmored ble tad ti dinne myllan." - Burlöv mölla är

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

76 ARKIV

77

1) Dager. 2) Öl och råg.

väl underhällen och har mycket stor frekvens.

En ännu äldre stubbamölla som låg i trakten var Åkarps mölla, som på väderflöjelen hade årtalat 1674. Den var i gång ända till 1911, då den siste möllaren, som arrenderade kvarnen av f.d. riksdagsmannen Pehr Pehrsson, avled efter en olyckshändelse. Därefter stod den stilla en tid och blev nedtagen 1913.

Om Åkarps mölla och dess förste innehavare har And. Jakobsson berättat följande sägen, vari ingår motivet om den som går till Stockholm för att få kunglig dom och därefter på ett övernaturligt sätt blir hemförd, så att domen blit kungjord i kyrkan redan dagen därpå.

Sägngen om Åkarps mölla.

Ågarpe mylla den va flyttad två ellsor tre gånga. Den skolle va flyttad ifrå Dannemark - ifrå Helsingör - te Alnarp å ifrå Alnarp te Ågarp.

Å den såm satte åpp na i Ågarp han ville ha den skattlajd. Å alla myllarna po en mil åmkring di hadde rektihed te å lägga si imod ed. Å de jore alla myllarna, di la si imod ed, så han konne ente få skattlajd den. Udan så marschera han te Stäckhällm te kången. Jo där fick han rektihed te å mala. Å de va julaaftan. Når han då hadde vad hos kången skolle han gå himm ijenn. Å när han då hadde gåd en taga, å de le udad kvällen, va de jo meningen han skolle lånt hus fårr natten. Så när de va gåd en tid, så hörde

han där kom en rianes, å när den va mitt fårr han, så stanna han. Så ville han vidda hår han skolle hän. Jo han skolle te Skåne. Så sa han te han, han konne sätta si åpp bag po hästen, så konne han fyla me hann.

Å så tytte mannen di re en halftimes tid ellor va de va, så va di ve Höjebro. Så sa han te han, ad här konne han gå å, fårr han skolle te Romeleklint å spisa kvällsmad. (De va tråll så kallad).

När han då kom himm te Ågarp så va di i lav me å legte julalega. Men han ville ente gå ing, utan han jick åpp po jällen å la si i höed. Så åm marnen for han te prästen, å han fick ed åpplest i tjärkan julada, ad han fick rektihed te å mala.

Så la alla myllare si imod de, fårr de konne allri hänga rätt ihopa, ad han konne fåd rektihed å kången julaaftan å konne fåd ed åpplest julada. Så måtte han marschera te Ståckhållm fårr andra gången. Å när han då kom did te kången, så sa kången, ad den myllan skolle ble skattefri. "Har du gåd den väjen två gånga, så ska du släppa å betala skatt."

Å hodden de hänger ihopa, de ved ja ente, men där va ingen skatt po den. Men sin så fick di bygga myllor å mala hår såm helst, bara di ente slo vingana imod varandra.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
78 ARKIV

79

14-7-1924.

Dubblett

ACC. NR M. 200.

Om Kronetorps kvarn, som var en av de första "hollända-remöllorna" som byggdes på trakten (den byggdes av patron Bergh på 1840-talet och lär vara den högsta väderkvarnen i Skandinavien) berättar And. Jakobsson, att byggmästaren, som hette Sjöström, skulle hämta ritningen i Köpenhamn:

Där va en myllebyggare så ~~hidde~~ Sjöstrymm. Han böjde många myllor här åmkring. Å den han reste te Tjyppenhamn eller te Dannemark å skolle ha ritningen där. Så stal di ritningen ifrå han, så han hadde ingen. "Ja de järr ingenting, fårr den siddor här" å så pega han po hoeded.

Foto: Burlöv mölla.

Se originalet sid. 80.

Dansmelodier och visor, sjungna av Kjersti Andersson, Tottarp.

Om du vore än så bre. (Köra till Särslöv).

Kommer du och stjäler mina roor. (Körepolska).

Ryska polskan.

(Dansades av 9 personer, 6 karlar och 3 fruntimmer).

Schema för uppställningen:
f f f
k k k
l l l k k k

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

79

80

81

Dubblett

ACC. NR M. 200

Per Banks vals eller Klänkevalsen.

"Brännskadrillen" från Gullåkra.

(I Gullåkra, Brågarps s:n, fanns på 1820- 30-talen en hälsobrunn hos hemmansägaren Bengt Mårtensson (f. 1782, d. 1843). Den var mycket besökt av kurgäster och i den s.k. brunnessalen anordnades offentliga danstillställningar.)

Kärleksvisa (I bland tusende kön.)

Jag står i tusen tankar.

83

Friarevisa (Den fjortonde).

Långsamt.

Gräshoppan och myran.

84.

(Melodierna se originalen å resp. sidor).

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

82

ACC. N.R.

900 : 1-84.

Landskap: Skåne
Härad: / Bara
Socken:
Uppteckningsår: 1923-24

Upptecknat av: I. Ingers
Adress:
Berättat av:
Född år i

Dubblett
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

forts. Register.

Tirup (Tottarp s:n)	.....	28, 34, 35
Tirupa-käringen	.....	28
Tottarp	.....	1, 6, 9-32, 54
Trettonafton	.....	24
Troll	.....	63, 79
Tyskakrogen (Tottarp)	.....	6, 19
Tågarp (Burlöv s:n)	.....	65
Vallby (Kyrkheddinge s:n)	.....	35
Varsel	.....	66
Varulven	.....	59, 65
Verset	.....	36, 72
Vilsegående	.....	67
Visor	... 10-18, 24, 42, 82-84	
Vårbruket	.....	26
Välgörenhet	.....	73
Värme	.....	25
Virvelvind	.....	29

Skriv endast på denna sida!